

Upravnstvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. cek. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Gdansk

Nemška politika je sprožila politične komplikacije v Gdanku in zlasti v odnošajih med Društvom narodov in tem mestom s povsem izrednim državnopravnim položajem.

Pri tem je konflikt zelo delikaten. Hitlerjevska večina v Gdanku mu je znala dati značaj spora med večino ter predstavljatelj Društva narodov, potem, v nadaljnjem izvajanju strankarsko politične ofenzive, pa značaj spora med njo ter manjšino ostalih političnih strank. S tem se je na videz, po formalni strani konflikt koncentriral na osnovi, ki bi se mogla označiti kot notranjopolitična zadeva. S svojim senzacionalnim nastopom v Zenevi je sicer gdanski vodja brez olepšavanja postavil krepko ost zoper Društvo narodov, vendar je ostalo težišče afere v notranjopolitični sferi, kakor se je posebno določeno pokazalo, ko je hitlerjevska večina izdala svoje izredne zakone, naperjene zoper politično udejstvovanje ostalih strank na področju svobodnega mesta Gdanska.

Društvo narodov je poverilo poljskemu zunanjemu ministru Becku nalogo, da posreduje med Zenevo in Gdankom. Zdelo se je, da bo imelo to posredovanje nagel uspeh in da se bo konflikt poravnal z osebno izmenjavo na najvišjih mestih, bodisi v osebi predstavnikov Društva narodov, bodisi v osebi vodje večinske politične reprezentance. Toda istočasno s poročili o takem posredovanem načrtu so se pojavile vesti o prevratnem političnem hitlerjevskem načrtu, ki se je ta čas zares izvršil. O njem se je iz nekkih virov zatrjevalo, da je Beck že vnaprej dal nanj svoj pristanelek, dasi se seveda tako in podobna tolmachenja uradno niso niti potrdila niti zaničala. Pri tem se hitlerjevski ukrepi zoper politične manjšine zadevajo ob nekatere člene v statutu o samostojnosti Gdanska, statutu, ki ga garantira Društvo narodov.

Taka je nekaka situacija v glavnih potezih. Njen notranji pomen sega še mnogo globlje, zlasti pa je brez primere večji zunanje politični učinek in značaj. V tej smeri je treba pričakovati nadaljnjih komplikacij.

Poljska je na problemu Gdanska zainteresirana najneposredneje. Toda v sedanjem konfliktu je zavzela kljub temu, da ji je pripadla posredovalna vloga, dejansko zelo rezervirano stališče. Njena vloga je pač delikatna, zakaj v Varšavi ne bi radi, da bi se pokvarilo dobro razmerje napram Berlinu, hkrati pa hočejo za vsako ceno preprečiti vse, kar bi moglo prizadeti poljske nacionalne interese. Jasno se je pokazalo, da razlikuje poljska diplomacija med enim, kar je naperjenega zoper Društvo narodov, ter tistimi težnjami in dejanji, ki bi mogla ogroziti pridobljene poljske pravice. Iz dosedanjega razvoja konflikta v Gdanku se razvidi, da minister Beck ne smatra za brezpogojno potrebno, da bi ostali pri črkah vseh členov gdanskega statuta; toda iz njegovega zadržanja izhaja hkrati, da je Poljska trdno odločena vztrajati na ohranitvi celotne svoje pozicije v Gdanku. Tudi se Varšava skrbno čuva, da se ne bi postavila v nasprotje s hitlerjevskimi političnimi stremiljenji v notranjopolitičnem smislu in podoba je, da odgovarjajo resnici one vesti, ki govorijo o Beckovem pristanku na narodnosocialistični puč zoper manjšinske stranke v Gdanku. Varšavska taktika pomeni tedaj prizadevanje, da se čim bolj ugodni hitlerjevskim težnjam v vseh pogledih, kjer se poljski interesi ne oškodujejo. Očividno tudi na nemški strani računajo s takim poljskim stališčem, ki ga primerno respektirajo, kar daje povoda za domneve o predhodnem sporazumevanju.

Toda težje si je predstavljati, da bi se mogla ohraniti skladnost med interesi obeh držav pri nadaljnjem izvajanju hitlerjevske politike v Gdanku. Zakaj na koncu koncev je treba vendarle pomisliti, da ima Društvo narodov svojo posebno postojanko v Gdanku radi Poljske, radi posebnih spornih problemov ob spodnji Visli. Gdansk je bil sprva že prisojen Poljski, ki naj bi imela preko njegove luke odprto svoje okno v svet. Nemčiji se je posrečilo preprečiti izvedbo te namere, in nastala je mednarodna ureditev o gdanski samostojnosti, ki pomenja kompromis, ki pa z njim nista bili zadovoljni ne Nemčija ne Poljska, a tudi Gdansk sam ne. Povsem tem pomenjajo hitlerjevski ukrepi v Gdanku formalno sicer le afront zoper Zenevo, v resnici pa ogražanje poljskih interesov v tem važnem mestu.

Tako je razumel nastali položaj poljska nacionalna javnost, ki se je te dni močno vznemirila zaradi Greiserjevega nastopa. Velike nacionalne manifestacije v poljskih mestih so bile nedvomno izraz zoper zmanjšanje ženevske veljave v Gdanku in izjava za neoprnjeno poljsko pozicijo v njem. Ne more se dvomiti, da niso bile to le manifestacije poljske opozicije, ki je že res nezadovoljna s sedanjim pravcem državne zunanje politike, marveč da si je v njih tudi Beck sam želel ojačiti sedanje in bodoče zadržanje napram nemškimi pretenzijam.

OLIMPIJSKA POKLONITEV VELIKEMU KRALJU NA OPLENCU

Z olimpijsko baklo so na Oplencu prižgali svečo na grobu blagopokojnega kralja Aleksandra — Impozantne svečanosti v Beogradu

Beograd, 27. julija. ao. Olimpijski stafetni tek skozi Jugoslavijo poteka točno po določenem programu. Naši Sokoli in sportniki so porabili prenos olimpijske bakle skozi našo drž., da se v imenu vsega našega Sokolstva in sporta na Oplencu poklonijo spominu blagopokojnega kralja Učedinitelja, ki je bil vse svoje življenje naklonjen naši mladini in ki je posvečal veliko pozornost telesni vzgoji našega naroda.

Na Oplencu

Olimpijska sportna manifestacija na Oplencu je bila zvezana z žalno svečanostjo. Olimpijski ogenj naj bi zagorel tudi na grobu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Že v soboto zvečer se je zbrala na Oplencu velika množica ljudstva. Pred svetiščem, kjer počiva blagopokojni kralj, je bila postavljena žara. Okrog nje so se zbrali Sokoli, sportniki, člani pevskih društev z zastavami, duhovščina in zastopniki oblasti. Predvsem je bilo zopet naše Sokolstvo, ki se je prišlo pokloniti svojemu velikemu voditelju. Tekoč s plamenico je sredi noči prišel v spremstvu kragujevskih kolešarjev točno ob 1.49 pred svetiščem na Oplencu. Baklo je bilo opaziti že od daleč na cesti, ki vodi iz Topole na Oplenski grič. Množica je stala na obeh straneh ceste in tekača z baklo burno pozdravila. Pred cerkvijo je predsednik občine Marišić sprejel baklo in z njo za-

žgal ogenj na žrtveniku. Množica je nekaj časa ostala v turobnem molku. Vse misli prisotnih so bile v tem trenutku posvečene spominu velikega kralja. Nato je duhovščina opravila molitve. Zastopnik beograjske olimpijske odbora je z baklo nato odšel v cerkev, ter prižgal kadilo in svečo nad grobom pokojnega vladarja. Točno ob 2.20 je bila svečanost zaključena in je naslednji tekač Sokol Djordjević odhitel z baklo proti Topoli, od koder ga je vodila pot dalje proti mladencu in Beogradu.

V Beogradu

Od Topole do Beograda so baklo prineli v teku noči Sokoli beograjske župe, lahkoletni in nogometarji. Beograd se je že nekaj dni pripravljal, da dostojno sprejme simbol vzvišene olimpijske ideje. Na Terazijah je bila nad vodometom postavljena velikanska žara, ki so jo v antičnem slogu zgradili uslužbenci beograjske cestne železnice. Na veliki tribuni so se zbrali med drugimi odposlanec kralja Petra konjeniški polkovnik Kokalj, minister za telesno vzgojo Dr. Rogić, zastopniki ostalih ministrstev, nemški poslanec von Heeren, zastopniki nemške kolonije v Beogradu in drugi oddelčniki. Kako veliko zanimanje je vladalo za prihod olimpijske bakle v Beogradu samem, pričla veliko število zbranega občinstva, ki je hotelo s svojo navzočnost-

jo manifestirati za olimpijsko idejo ter s tem obenem pokazati, da z ljubeznijo spremlja odhod naših olimpijskih reprezentantov v Berlin. Ko je starosta beograjske sokolske župe Colović izročil baklo županu Iliću, je godba zaigrala olimpijsko himno. Župan Ilić je nato z olimpijsko baklo prižgal ogenj na žrtveniku. Ob tej priliki je imel govor o pomenu olimpijskih iger ter je poudarjal, da si jugoslovenska prestolnica šteje v srečo in v čast, da bo pri mednarodnem kulturnem tekmovanju v Berlinu zastopana po svojih Sokolih in sportnikih. Beograd, ki je bil vedno ponos jugoslovenskega naroda, želi postati gibalno naporov Jugoslovenov, da z vsestransko kulturno vzgojo pospeši okrepitev miru po vsem svetu in polet vsega človeštva k civilizaciji.

Nato je minister za telesno vzgojo Dr. Rogić izrazil svoje zadovoljstvo, da more prisostvovati veličastni svečanosti, na kateri se je prižgal ogenj iz starodavne klasične Olimpije. Olimpijska stafeta, ki je tekla tudi po naši državi, je simbol duhovne zveze med našo mladino in mladino vseh dežel, ki služi zvesto skupnemu idealu in se zanj častno bori. G. minister je opisal zgodovino olimpijskih iger ter izrazil prepričanje, da naši olimpijski tekmovalci razumejo pomen bližnjih borb in da so se za to pripravili. S tem, da smo si

ustvarili samostojno državo, smo dosegli tudi vse pogoje, da se razvoj naše telesne kulture in vzgoje dvigne na stopnjo ostalih narodov in držav. Gotovo je, da bodo naši tekmovalci videli mnogo koristnega in da se bodo marsičesa naučili. Končno se je zahvaliti vsem, ki so sodelovali pri olimpijskih svečanostih ter je pozval vse olimpijske tekmovalce, naj se pri odhodu zavedajo važnosti teh borb, pri katerih naj mislijo na svojo domovino, ki jo zastopajo. Naj se bore za njeno čast in slavo in naj se zavedajo viteškega ideala: Čast bodi geslo boja!

Dalje proti madžarski meji

Olimpijska svečanost v naši prestolnici je bila v resnici dostojna prireditve, ki bo vsem dolgo ostala v spominu. Po končanih svečanostih je maratonski tekač Stefanović prevzel olimpijsko baklo ter jo preko zemunskega mosta odnesel v Zenun in dalje. Stafetni tekači so tekli skozi Zenun, Batajino in Novo Pazovo po določenem času. V Staro Pazovo je prispel ob 12.12. Olimpijska bakla bo zapustila našo državo jutri zjutraj pri Horgosu, kjer jo bo prevzel prvi madžarski tekač.

Spominska knjiga o teku

Olimpijski odbor v Beogradu je poslal v vsa mesta, skozi katera so tekači nosili olimpijsko baklo, posebne pole, na katere se bodo podpisali vsi, ki so nosili baklo. V mestih pa, kjer so bile posebne svečanosti, pa se bodo vpisali še uradni zastopniki vlade in ostali organi, ki so prireditelji svečanosti. Po stafetnem teku se bo iz teh spomenic izdelala umetno vezana knjiga, ki se bo izročila v spomin olimpijskemu odboru v Berlinu.

Položaj španskih upornikov postaja kritičen

Vesti o zmagah vladnih čet se potrjujejo, dasi zavajajo upor še ni popolnoma strt

Pariz, 27. julija r. Po desetdnevni državljanski vojni, položaj v Španiji se vedno ni tako razčiščen, da bi se z gotovostjo moglo reči, kdo je prav za prav gospodar položaja. Kakor od vsega začetka, si tudi še sedaj poročila docela nasprotujejo. Po zadnjih vesteh pa bi se vendarle moglo sklepati, da se je položaj znatno zboljšal za vladno. Vladne čete so od sobote dalje dosegle važne uspehe v borbah severno in zapadno od Madrida. V dveh velikih bitkah z glavno armado upornikov pod poveljstvom generala Molla so vladne čete odnesle zmago, ki bo morda odločilnega pomena za nadaljnji razvoj dogodkov. Obroč ki so ga napravili uporniki okrog Madrida, je razbit. Po zmagi na grebeni gorovja Guadarrama so vladne čete poglnele upornike proti Segoviji in Burgosu. Tu je skušal general Molla na hitro roko izvesti reorganizacijo svoje vojske, toda vladne čete so ga znova napadle in premagale, tako da se po zatrtjevanju madridske vlade uporniki umikajo v popolnem neredu in je njihova glavna armada v razsulu. Na fronti imajo le še okrog 5000 mož, ki pa so v nevarnem položaju.

Te trditve madridke vlade potrjuje dejstvo, da je dotok beguncev iz Španije v Francijo in Portugalsko od sobote dalje silno narasel. Francoska vlada je zaradi tega odredila zaporo svoje meje proti Španiji in je poslala vojaška ojačenja za okrepitev obmejnih straž. Na glavno prehodno točko pri Hendayu so bila poslana tudi vojna letala.

Tudi portugalska vlada je poslala na špansko mejo dva polka pehote in polk topništva z nalogo, da zabranijo nadaljnji prehod preko meje. Od sobote dalje je prihajalo na Portugalsko mnogo tisoč beguncem iz Španije, po večini pripadnikov uporniških čet. Begunci pripovedujejo, da se uporniške čete umikajo.

V Madridu presoja položaj zelo optimistično in zatrjuje, da je glavni odpor upornikov že strt. Vladne čete pridirajo zdaj na vse strani in zatrjuje se, da so uporniki morali izprazniti tudi Seviljo, ki so jo v soboto po hudih borbah ojačeni z marošskimi četami, zopet zavzeli.

Havasov poročevalec na bojišču severno od Madrida javlja, da je odpor upornikov na tem odseku ne le popustil, marveč da se pri njih že kažejo znaki demoralizacije. V podkropilo tega navaja poročevalec, da so se člani rodbine ministrskega predsednika Giralda mogli prebiti skozi uporniško fronto in se urediti v Madrid iz San Rafaela, kjer so bili na počitnicah in kjer jih je zatekla državljanska vojna. Prestreghi so tudi brzojavko, s katero zahteva uporniški poveljnik v Caceresu od generala Quipea de Linaa naglo pomoči.

Madrid, 27. julija AA. Tu trde, da razpolagajo uporniki na fronti za Siero Guadarrama samo še s par sto možmi. Ostali so brez topništva, ki ga je vladno topništvo popolnoma uničilo. Oddelki vladnih čet, ki jih vodi general Menda, je pri Talaveri dosegel uspeh nad uporniki. Uporniki, ki so jih obkolili v Villa Nuevi, v pokrajini Badajoz, se bodo vsak hip predali.

Vse to je sedanost. Že najbližja bodočnost bi mogla probleme postaviti precej drugače, jih še bolj komplicirati in povzročiti spore ki spadajo v sfero velikih nevarnosti za evropski mir. Zatenkrat se obe prizadeti sosedji še ogibata takih opasnosti toda za bodočnost enako razmerje ni trajno zanjamo.

tu znani zgodovinski samostan Mont Serat. Samostan bo izpremenila v sanatorij za jetične.

Skupna demarša v Madridu

London, 27. julija g. Iz Madrida poročajo, da so v Madridu akreditirani posla-

Uporniška poročila govore drugače

London, 27. julija. AA. Reuter objavlja v svojem dopoldanskem bulletinu izjavo, ki mu jo je dal general Franco. General pravi, da se uporniško gibanje širi tudi v evropskih krajih Španije. V podkropilo tega je navdel, da se bo vrhovno poveljstvo upornikov te dni preselilo iz španskega Maroka v Seviljo. Vrhovni poveljnik upornikov pravi dalje, da so v rokah njegovih čet ne le vsa tri glavna središča iz katerih dobiva Madrid živila, marveč da so se uporniki polastili tudi izhodnih točk glavnih prestolniških vodovodov. Na kraju poudarja general Franco, da so njegove čete zanesljive in da vladata v mestih, ki so jih uporniki zavzeli, popoln red in mir.

Radio-postaja v Sevilji je ponoči, nekoliko po polnoči objavila ugodno poročilo o operacijah generala Franca. Poročilo pravi, da je uporniška armada sedaj 40 km pred Madridom. ki se ne bo mogel dolgo upirati. Po poročilu iz Alg cirasa je začel oddelk, ki šteje 900 upornikov, pridirati proti Malagi. Pri Esteponi je trčil na 300 komunistov, ki so ga skušali ustaviti. V boju je padlo 20 upornikov in nad 100 komunistov, ostali so se razkropili, dočim pridirajo uporniki dalje.

Uporniki pričakujejo orihodna maroških čet

Pariz, 27. julija. o. Po vestih iz španskih virov sta navdušenje in berbenost upornikov zelo popustila. Voditelji upora pričakujejo novih čet iz Maroka. General Franco je izjavil, da bo z marošskimi četami sestavil vojsko, ki bo štela 100.000 mož.

Francija ostane nevtralna

Na večerajšnji seji je vlada po burni debati odklonila pomoč madridski vladi

Pariz, 27. julija. o. Danes dopoldne je imela vlada sejo, na kateri je bilo po burni debati sklenjeno, da vlada ne direktno, ne indirektno ne bo intervenirala v Španiji, da torej tudi ne pošlje madridski vladi obljubljenega orožja in letal. Seja je bila zelo burna in vse je že kazalo, da bo nekaj ministrov, zlasti zastopniki radikalnih socialistov, podalo ostavko. Letalski minister Cot je izjavil, da je pripravil odposlati v Španijo več letalskih eskadril Madridu na pomoč. Radikali so se tej nameri odločno uprli in izjavili, da raje podajo ostavko, kakor pa bi prevzeli odgovornost za tako intervencijo. Končno je bilo po zelo burni debati sklenjeno, da ostane Francija tudi to pot strogo nevtralna. Desničarski krogi kljub temu nadaljujejo svojo kampanjo proti vladi v očitni nameri, da jo kompromitirajo. S kampanjo proti francoski intervenciji v Španiji, ki glede na slične namene nemške in italijanske vlade niti ni tako usodnega pomena, bi hoteli povzročiti razdor v vrstah ljudske fronte. Vlada pa je s svojim sklepom

Maročane bodo v kratkem prepeljali iz Maroka v evropsko Španijo.

Uporniki napovedujejo gverilsko vojno

Kar se tiče poraza na Guadarramu, zatrjujejo, da so se uporniki umiknila le iz strateških razlogov, ker morajo organizirati zaledje in zavarovati oskrbo čet s prehrano in municijo. Po njihovih računih bo trajala državljanska vojna še dva ali tri mesece. Uporniki se sedaj pripravljajo na gverilsko vojno.

Gil Robles na potu na Portugalsko

Lizbona, 27. julija. o. Gil Robles, ki je moral iz Biarritz, se je v Bordeauxu ukrcal na neki parnik in z njim odpotoval v Lisbono.

Nadlega roparskih tolpe

Lizbona, 27. julija. AA. Havas poroča: Tukajšnji španski begunci izjavljajo, da v vsej Španiji vlada anarhija. Poleg borbe med desničarji in levčarji krojijo po deželjskih roparske tolpe, ki terorizirajo inovitejšje ljudi, zlasti duhovnike ter ropajo cerkve in jih zažigajo.

Opozicija španskih diplomatov

Rabat, 27. julija. AA. Španski generalni konzul za francoski Maroko in španski podkonzul v Rabatu sta odstopila, ker ne soglašata s sedanjo špansko vlado.

Bruselj, 27. julija. AA. Odpravnik poslov in prvi tačnik tukajšnjega španskega poslaništva sta odstopila.

ohranila svojo homogenost in odvrnila nevarnost, da bi padel sedanji francoski režim. Na drugi strani pa tudi levčarji niso povsem zadovoljni z omejenim komunistem in zlasti zahtevajo komunisti naj vlada zavzame jasnejše stališče glede dogodkov v Španiji.

Stališče, ki ga je zavzela vlada, je predvsem posledica odpada radikalov, ki so ozmernjeni zaradi hujšanja komunistov. Vplivni radikali so intervenirali celo pri predsedniku Lebrunu. Kakor poroča »Journe« je Lebrun sam opozoril vlado, da se ne strinja z nameravano intervencijo v sosedni državi. Končno je morala francoska vlada upoštevati tudi Edenova opozorila in njegovo bojazen, da ne bi zaradi francoske intervencije v Španiji nastal splošni mednarodni konflikt. Desničarski listi zatrjujejo, da so radikali in socialisti nastopili zelo odločno in zahtevali med drugimi tudi demisijski letalskega ministra Cota in še nekaterih drugih članov vlade.

Na drugi strani pa vse kaže, da ljudska fronta tudi v zadevi orožja za Španijo ne

namerava popustiti. Minister za narodno zdravje Sellier je včeraj na nekem zborovanju v pariskem predmestju naglasil, da bo ljudska fronta storila vse, da v Španiji ne prodorijo do oblasti generali in duhovščina.

V zvezi s kampanjo proti vladi poročajo desničarski listi, da so pričeli komunistični agenti v pariskih predmestjih agitirati med delavstvom za ustanovitev posebnih dobrovoljskih legij, ki naj bi prisloile na pomoč ljudski fronti v Španiji. Priglašajo se po večini delavci iz Španije in drugih dežel, ki so zaposleni v Franciji. Prve oddelke teh dobrovoljskih čet so že odposlali proti španski meji. Vlada pa je organizacijo, ki imajo vso stvar v rokah opozorila, naj tega ne delajo tako javno, da ne bi znova prišlo do kakih sporov. Zato so pričeli delavske prostovoljce pošiljati v Bordeaux in od tam z avtobusi na špansko mejo. Vso akcijo financira po zatrjevanju desničarskih krogov komunistična Rdeča pomoč.

Jutri se sestane poslanska zbornica. Desničarski poslanci so pripravili že celo vrsto interpelacij.

Vendarle letala iz Francije

Madrid, 27. julija. w. Po časopisnih poročilih je v Barcelono prispelo 50 letal iz

Uporniki prosijo Nemčijo in Italijo za nujno pomoč

Pariz, 27. julija. p. »Populaire«, organ predsednika francoske vlade poroča, da so španski uporniki zahtevali podpore od italijanske in nemške vlade. Iste vesti ima tudi londonski »Daily Mail«, ki poroča, da so se španski uporniki obrnili na italijanskega poslanika v Španiji, ki se sedaj mudi na dopustu v San Juanu de Luce. Iz Hamburga pa je med tem baje že odplulo več nemških ladij z orožjem in strelivom za španske upornike.

London, 27. julija o. Foreign Office ima informacije o vseh dotavah orožja in streliva španski vladi, pa tudi upornikom. Tako je angleški informacijski urad izvedel, da so španski uporniki ponudili Nemcem letalsko in pomorsko oporabo v Španiji ter teritorialne koncesije v Maroku, če jim prisloji na pomoč. Ni pa verjetno, da bi nemška vlada sprejela te koncesije, ker ji sosedščina Francije v Maroku ne bi šla v račun. Kar pa se tiče angleškega stališča, naglašar

Francije. Neka španska novinarska agencija doznava, do so ta letala prvi del naročil, ki jih je dobila francoska industrija za dobavo 300 letal. Poleg tega je v Madrid prispelo 20 letal.

London, 27. julija. o. Po zadnjih vesteh, ki so nocoj prišle iz Pariza, so kljub sklepu francoske vlade v Španijo vendarle odposlali prvo eskadro francoskih letal. Francoski vladni krogi zatrjujejo, da gre za stare letala in za čisto privatno trgovsko kupčijo. Tipi letal, ki so bila odposlana v Španijo, so neznani.

Španski odmevi v Franciji

Marseille, 27. julija. o. Ljudska fronta je priredila včeraj v Marseillu velik shod, na katerem so posamezni govorniki razkrinili načrte, ki jih baje goje francoski desničarji. Desničarske stranke se pripravljajo na veliko ofenzivo proti sedanjim vladim. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri ljudska fronta zahteva, naj oblasti aretirajo vse voditelje desničarskih strank, ker kujejo zaroto proti režimu. Obenem naj izdajo vse potrebne ukrepe, da ne bi v Franciji prišlo do sličnega iznenađenja kakor v Španiji.

V desničarskem taboru je izzvala resolucija silno ogorčenje in splošno se zatrjuje, da bodo desničarski politični voditelji prosili predsednika republike Lebruna za intervencijo.

jo uradni krogi, da bo ostala Anglija strogo nevtralna.

Pariz, 27. julija o. General Molla je prosil italijansko vlado za pomoč. Podrobnosti o pogajanjih, ki so se baje že pričela, se niso znane. Vsekakor pa so uporniki pripravljani ustanoviti v Španiji avtoritativni režim, ki bi se oslonil na Italijo.

Druga internacionala in španska revolucija

Bruselj, 27. julija. w. Druga internacionala in zveza mednarodnih strokovnih organizacij je brzojavno sklicala delegate v raznih državah na izredno sejo, ki se bo vršila jutri in na kateri se bodo izključno bavili s španskimi dogodki. Obe organizaciji bosta najprej ločeno, nato pa skupno razpravljali o ukrepih, ki jih je treba storiti za podporo španske ljudske fronte.

Sto dni arabskega upora v Palestini

Arabci so izkoristili to priliko za novo propagando proti Angliji — Krvavi spopadi se nadaljujejo

Jeruzalem, 27. julija. r. Danes je poteklo 100 dni, odkar so nastali veliki nemiri Arabcev v Palestini. Arabci so proglasili današnji dan za praznik ter so imeli v svojih molitnicah posebne svečanosti, v katerih so se spominjali padlih žrtev in prosili za srečno zmago svojega pokreta. Po vsej Palestini, pa tudi po sosednjih deželah, so priredili danes zbirke prispevkov za nadaljevanje upora proti angleški nadoblasti. Arabci so v raznih krajih poskušali danes prirediti tudi velika protestna zborovanja, ki pa so jih angleške oblasti prepreževale. Zaradi tega je prišlo na mnogih krajih do novih krvavih spopadov. Najhujše borbe so nastale v Judeji, kjer se je razvila tri ure trajajoča bitka, v kateri so imeli na obeh straneh mnogo izgub. Arabci so pustili na bojišču 12 mrtvih, dočim so ranjence vzeli seboj. Angleži so izgubili dva mrtva in pet ranjenih.

V ostalem je položaj v Palestini nespremenjen napet. Zadnje dni je nastal v borbah zastoj, ki pa izgleda, da je samo tišina pred novim viharjem. Angleški vojaški oddelki se sedaj ne omejujejo več samo na to, da odbijajo napade Arabcev, marveč po vsakem spopadu zasledujejo

napadalce z oklopnimi avtomobili in z letali. Ta način borbe je za Arabce zelo poguben, ker se ne morejo obraniti ne proti letalom, ne proti oklopnim avtomobilom. Arabci se zato sedaj v glavnem omejujejo na sabotažna dejanja in na zahrbitve napade na manjše vojaške oddelke. Železniške proge in vse glavne ceste so morali vojaško zastražiti, kljub temu pa jih Arabci na mnogih krajih rušijo, tako da se promet vzdržuje le s težavo.

Pred važno izjavo angleške vlade

London, 27. julija. r. V sredo bo objavljena sestava tako imenovane kraljevske komisije za Palestino, ki ima nalogo proučiti s pravne strani položaj Anglije v Palestini in sestaviti predloge za bodočo politiko Anglije. Napovedujejo, da bo Anglija na jesenskem zasedanju DN na podlagi priporočil te komisije predlagala, da se njen mandat nad Palestino ukine ter Palestina proglasi za angleško kolonijo.

V zvezi s sestavo te komisije napovedujejo tudi važno izjavo angleške vlade glede nadaljnjega priseljevanja židov v Palestino.

Hajmveru se bodo pridružili tudi vsi nemško-nacionalni krogi, ki se zaradi notranje politične razmere doslej niso hoteli ekspanirati. Hitlerjevi računajo s tem, da bodo na ta način najlažje prodrl v oficiole organizacije sedanega režima, v patriotsko fronto, ki predstavlja edino dovoljeno politično stranko v Avstriji. Na ta način bodo najlažje onemogočili klerikalni režim in prišli v Avstrijo do oblasti. Hajmver s tem načrtom popolnoma soglasa, ker misli, da bo tako obračunal z režimom, ki ga je pred meseci tako grdo izigral in deložiral.

obravnavne manjšinskih pritožb pri Društvu narodov je zelo kompliciran. Manjšinski oddelek tajništva Društva narodov mora najprej odločiti, ali je pritožba sploh upravičena in ali ima smisla, da se vzame v razpravo. V danem primeru mora najmanj en član Društva narodov predlagati, da se pritožba izroči v proučitev posebnemu pododboru za narodne manjšine. Ker pa Nemčija, ki bi edina prišla v poštev, da stavi tak predlog, ni članica Društva narodov, je Henlein skušal najti zaslombo v Londonu. Posvetoval se je z ljudmi, ki so v zelo dobrih zvezah z bivšim zunanjim ministrom Hoarom. V londonskih diplomatskih krogih prevladuje mnenje, da Anglija nikakor ne bo prevzela vloge protektorja. Henleinovih pritožb, smatrajo pa za zelo verjetno, da bi mogla sedaj to storiti Avstrija.

Henleinovci se hočejo pritožiti pri DN

London, 27. julija. r. V londonskih listih so se te dni pojavile vesti, da bo svet Društva narodov na svojem septembrskem zasedanju moral tudi proučiti vprašanje, ali je novi češkoslovaški obrambni zakon v skladu z določbami o zaščiti narodnih manjšin. Kakor se je sedaj ugotovilo, je to uklopio pokrenil znani voditelj hitlerjevske usmerjene stranke sudetskimi Nemcem na češkoslovaškem, Konrad Henlein, ki se je sred par dni mudil v Londonu. To je bil tudi glavni namen njegovega nenadnega potovanja v angleško prestolnico. Na povratku se je ustavil v Nemčiji, kjer je o uspehu svoje akcije poročal Hitlerju.

V Londonu se je Henlein sestel s strokovnjakom za manjšinska vprašanja polkovnikom Christiejem, ki je preteklo zimo tudi posredoval in organiziral Henleinovo predavanje v Londonu o narodnih manjšinah na češkoslovaškem. Postopek glede

Beležke

Zahvala za pozdrav

Na pozdrav, ki je bil poslan z nedavne seje banovinskega odbora JNS, prve po strankinemu kongresu, novemu predsedniku stranke G. Petru Živkoviću, je dobil predsednik banovinskega odbora g. dr. Rajar brzojavno zahvalo. Predsednik Živković pravi v brzojavki, naj se sporoče njegovi iskreni pozdravi vsem prijateljem in sodelavcem JNS v dravski banovini, z željo za plodno sodelovanje v dobro kralja in domovine.

„Slovenec“ in mladinski mirovni kongres

Pretekli teden smo komentirali sklep »Slovenske dijaške zveze«, da se njene organizacije ne bodo udeležile mladinskega mirovnega kongresa v Ženevi, »ker je jasno, da ima tudi letošnji mirovni kongres v Ženevi komunistični propagandni namen v smislu nove indirektno komunistične propagandne taktike po vzoru ljudske fronte.« Opozorili smo na kratkovidnost tega sklepa, ko je vendar splošno znano, da stoji na čelu akcije za udeležbo na ženevskem mirovnem kongresu možje, katerih patriotizem stoji izven vsakega dvoma in ki deloma pripadajo vodilnim krogom JRZ.

»Slovenec«, ki je objavil debelo tiskani poziv »Slovenske dijaške zveze«, molče prehaja preko naših konstatcij v zadevi ženevskega mladinskega mirovnega kongresa. Kakor pa poročajo beograjski listi, je bila v petek seja osrednjega pripravljalnega odbora za sestavo jugoslovenske delegacije za ženevski kongres. Na seji je bilo med drugim sklenjeno, da se izvolijo za častne člane pripravljalnega odbora za ženevski mladinski mirovni kongres razni odlični jugoslovenski državniki, med njimi tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in notranji minister dr. Anton Korošec.

Enkrat smo enakega mnenja

»Samouprava« objavlja uvodnik o potrebi, da se vsi korupcionisti razgajajo in postavijo pred sodišče. Prepričani smo, da je s to zahtevo soglasna vsa naša javnost in da bo nad vse zadovoljna, če se bo pričelo čim prej generalno preganjanje korupcionistov in njihovo izločevanje iz javnega življenja. Tudi mi podpisujemo z obema rokama mišljenje »Samouprave«, da »ne sme sprejemati provizijskih nagrad od tujih firm in tovarn, kdor želi igrati politično vlogo in učiti druge patriotizma«. Popolnoma enakega mnenja smo s »Samoupravo« tudi v konstataciji, da je »skrajni čas, da se taki nerodni delavci, patentirani rodoljubi in provizijski agenti demaskirajo in onemogočijo za vedno!«

Hodžera o dr. Mačku in občinskih volitvah

Hodžerova stranka je imela v nedeljo več shodov v moravski banovini. Glavni govornik je bil njen strankin predsednik Hodžera sam. Razpravljal je pred vsem o občinskih volitvah in o stališču dr. Mačka do teh volitev. Rekel je med drugim:

Občinske volitve hoče dr. Maček izbiti za sebe. On je zadovoljen z javnim glasovanjem, ker je načelen nasprotnik političnih svobodčin. Ako bi dobil državno oblast v svoje roke, bi bil hujši, kakor sta bila Jevtić in Velja Popović. Dr. Maček je za javne volitve še iz posebnih ozirov na razmere v savski in primorski banovini. Tam terorizira preko svojih organizacij vse, ki niso njegovega mišljenja. Dr. Maček je za javne volitve zato, ker more samo na ta način s pritiskom in terorjem svojih organizacij vplivati na volitve, da glasujejo tako, kakor on hoče. Njegovo stališče je, da morajo občinske volitve z javnim glasovanjem pokazati, da je on absoluten gospodar med Hrvatini in edina oseba, ki ima pravico govoriti in se pogajati v njihovem imenu. V občinah, kjer ve, da ima zanesljivo večino, bo Maček nastopil pod firmo Hrv. seljačke stranke, kjer ni siguran, se bo poslužil firme Kmetoskopske demokratske koalicije, kjer pa nima nade, da bi prodrli s svojim hrvatskim seljačkim programom, tam pojde v volitve pod imenom združene opozicije.

Poljski list o češkem patriotizmu

Poljski list »Polonia«, ki izhaja v Katowicah, razpravlja o češkoslovaškem posojilu za obrambo države in izvaja med drugim: »Za češkoslovaško obrambno posojilo je bilo podpisanih nad 700 milijonov poljskih zlotov. To je vsota, na kakršno mi Poljaki, ki smo mnogo večji narod, gledamo z zavistjo. Toda ni samo število, ki vzbuja občudovanje. Značilno je, da je bilo posojilo razpisano že po izvedeni konverziji vseh dolgoročnih državnih dolgov (21 milijard Kč), pri čemer je dalo prebivalstvo Češkoslovaške republike takisto nadjalen dokaz svoje velike požrtvovalnosti. Sijalen je treba še poudariti, da se pri propagiranju posojila niso posluževali ne groženj, ne pritiska. Uspeh posojila kaže ne samo gospodarsko moč Češkoslovaške, marveč tudi patriotizem njenega prebivalstva. O tem dejstvu naj razmišljajo oni poljski krogi, ki govorijo o razkroju, o boljšeizvirajoči Češkoslovaške i. t. d. Naj bi za nas vse bilo češkoslovaško državno posojilo zgled, kaj vse lahko dobi od državljanov vlada, ki živi njihovo zaupanje.«

Italijansko opozorilo

»Popolo di Brescia« je priobčil članek, v katerem v zelo vljudni obliki poziva nemški radio, zlasti pa monarkovski postajo, da bi prenehala s svojo tendenčno propagando proti nekaterim državam. »Ta propaganda in agitacija — piše list doslovno — je bila ustavljena proti Avstriji. Sedaj je treba, da se napravi konec taki propagandi tudi proti drugim državam, zakaj s tendenčno propagando se ne pospešuje mir.«

Z opozorilom fašističnega lista se mora pač vsakdo strinjati, če mu je pri srcu mir. Zelo bi le, da bi se po njem ravnavale tudi nekatere italijanske oddajne postaje, kadar poročajo o dogodkih v naši državi.

Podaljšanje moratorija za zavarovalnico Feniks

Moratorij z omejitvijo pravic zavarovancev je podaljšan za štiri mesece — Minister dr. Vrbanić o današnjem stanju zavarovalnice

Beograd, 27. julija p. Ministrski svet je predpisal novo uredbo o zavarovalnici Feniks. Z novo uredbo se veljavnost uredbe o začasnem ustavitvi nekih pravic zavarovancev življenjske zavarovalnice Feniks, ravnanjstva za kraljevino Jugoslavijo, od 28. aprila 1936 podaljša do vključno 28. novembra 1936.

★

V zvezi z novo uredbo je minister za trgovino in industrijo dr. Vrbanić dal za liste izjavo:

Ugotovitev stanja jugoslovenske podružnice zavarovalnice Feniks na Dunaju in preračunavanje materialnih rezerv in ostalih postavk so mogli opraviti šele pred nekaj dnevi. Povod temu je na eni strani obseg poslov, v prvi vrsti pa dejstvo, da so šele sredi junija prispeli iz dunajske centrale ves material in vsi podatki, ki se nanašajo na poslovanje v Jugoslaviji.

Urejene podatke in dokončne račune je pregledala in potrdila posebna komisija, ki so jo tvorili Radovan Matjašić, pomočnik generalnega ravnanja SUZOR-ja iz Zagreba, dr. Radivoj Kašanin, izredni vseučiliški profesor iz Zagreba in Ivan Lah, zavarovalni matematik OUZD v Ljubljani. Na podlagi opravljenega pregleda so ugotovili, da znaša število zavarovancev 24.162, zavarovalna svota 620 milijonov dinarjev, matematična rezerva 186 milijonov, prenosna premija pa 6 in pol milijona dinarjev, tako da doseže skupni znesek premijske rezerve 193 milijonov dinarjev.

V kritje teh pasiv ima družba tele vrednosti: posojila na zavarovalne police 36.335.000 Din, nepremičnine in hipotekarna posojila 9 milijonov, državni vrednostni papirji in občinska posojila 9,5 milijona,

akontacije 4 milijone, kaveije 3 milijone, ostale terjatve 5,5 milijona, skupno 67.335.000 Din. Razen tega ima družba menice v skupnem znesku 1.916.408 dolarjev, z akceptom finančnega ministrstva za jugoslovensko državo, izdanih za finansiranje gradnje železnice Požarevac-Kučevo (Losingerjeve menice).

Kakor je iz sprednjega razvidno, je večji del premijske rezerve jugoslovenskega ravnanjstva Feniks naložen v takozvanih menicah, dejansko pa v akceptih naše države, ki se glase na ameriške dolarje. Zavarovalnica je te naložbe izvršila od leta 1932 s posebnim pristankom naših pristojnih ministrstev. Le manjši del teh naložb (menice) se nahaja pri nas, v faktični in nesporni posesti beograjskega ravnanjstva te zavarovalnice. Ostanek leži v depozitu pri nekih tujih bankah, ker zaradi pomanjkanja zakonskih predpisov, ki bi to materijo urejali, ni bilo dopravljanje posameznih delov matematične rezerve v naši državi obvezno. Vse te menice so vodili stalno v bilancah dunajske centrale. Tamkaj so bile tudi naznačene kot del matematične rezerve jugoslovenskega Feniksa. Zato predstavljajo obveznost naše kraljevine in ne morejo tvoriti premijske rezerve v drugih državah. Popolnoma pomanjkljivo nadzorstvo pristojnih avstrijskih oblastev, ki so dovoljevale, da poedinih efektov v smislu tedaj veljavnega avstrijskega regulativa niso evidentirali v registrih matematičnih rezerv, in s tem preprečili vsako disponiranje s temi papirji, je zakrivilo, da te menice še danes niso jugoslovenskemu Feniksu v korist jugoslovenskih zavarovancev neomejeno na razpolago.

Suspendirana bosanska frančiškana

Sarajevo, 27. julija. o. Nadškofijski ordinarijat je obvestil novinarje, da je sveta kongregacija pri Vatikanu suspendirala od duhovniške službe načelnika v ministrstvu pravde frančiškana dr. Avgušina Čičića in gvardijana frančiškanskega samostana v Guči gori Vladislava Fišića, ki sta vložila znani tožbi proti sarajevskemu nadškofu Šariću.

Povratak predsednika Živkovića v Beograd

Negotin, 27. julija p. Iz Soko banje, kjer se je mudil na odmoru, se je pripeljal predsednik JNS Peter Živković danes v svoj rojstni kraj Negotin. Ko se je pripeljal v Radujevac, ga je sprejela množica ljudstva in ostal več časa v razgovoru z ljudmi. Iz mu priredila velike ovacije. Živković je Negotina se je preko Kladova, kjer so mu priredili prav tako lep sprejem, odpeljal proti Beogradu.

Iz poštne službe

Beograd, 27. julija p. V poštini službi sta bila premeščena kontrolorja Franc Šuman iz Sarajeva in Ljubljano in Josipina Logar iz Mokronoga v Planino pri Rakeku, oba po službeni potrebi. Upokojena sta bila inspektorja Miroslav Brumat in Vojteh Pučelik pri ljubljanski poštini direkciji.

Velik požar na Hrvatskem

Zagreb, 27. julija. o. Na Stari Peščenici tej sredi nastal požar v tkalnici Petra Hrbutinca. Požar je napravil 100.000 Din škode.

Anglija bo priznala aneksijo Abesinije

London, 27. julija. AA. Tukajšnji listi napovedujejo, da bo zunanji minister Eden v svojem prihodnjem govoru v spodnji zbornici pripravil angleško javnost na priznanje italijanske aneksije Abesinije. Priznanje bo izvršeno na enak način kakor ono s strani Nemčije, to je z ukinjenjem poslanstva v Adis Abebi.

Avstrija vrača premoženje Habsburžanom

Dunaj, 27. julija g. Kakor doznava vaš poročevalec, so danes pričeli vračati Habsburžanom njihovo imetje. Kot prvi obrok so upravi imetja Habsburžanov izročili vrednostne papirje v znesku dveh milijonov šilingov. Nato so bile štiri stanovanjske hiše v raznih dunajskih okrajih prepisane na ime uprave habsburškega imetja.

Angleški kralj ne pride v Francijo

London, 27. julija. AA. (Havas). Zvedelo se je, da je Nj. Vel. kralj Edvard VIII. sklenil, da letos ne preživi počitnic v južni Franciji. Ta sklep je bil storjen v zvezi z nerednimi razmerami v Španiji. Vlada ne želi preobložiti s delom oblastev in uradnih oseb, ki morajo skrbeti za njegovo osebno varnost.

Hude avtomobilske nesreče v Nemčiji

Berlin, 27. julija. AA. Avtobus, ki je vozil iz Chemnitza v Leipzig, je v bližini Plavena zavozil z nasipa. 22 oseb je ranjenih, od teh hudo osem. V dolini Murge je zavozil v prepad tovorni avtomobil. Vozilo se je 36 članov nacionalno socialističnega napadalnega oddelka. 18 mož je bilo na mestu mrtvih, 2 oseb, od teh ena deklica sta preminuli v bolnici.

Huda eksplozija v Eritreji

Rim, 27. julija. o. Včeraj je po vesteh iz Masae nastala v tamkajšnjem pristanišču huda eksplozija v skladišču vojnega materijala. Velik oddelek vojske in gasilcev so morali intervenirati z vso naglico, da se ne bi požar, ki je nastal zaradi eksplozije, razširil še na posebna velika skladišča olja in benzina. Mnogo vojakov je bilo ranjenih.

Atlantski „modri trak“ ostane v Franciji

Newyork, 27. julija. AA. (Reuter) Angleški velepirnik »Queen Mary« je prevozil pot iz Cherbourga do Ambrozijevega svetilnika pred Newyorkom v 4 dneh 8 urah in 37 minutah ter je potreboval za to pot 3 ure in 5 minut manj kakor francoski parnik »Normandie«, ki je vozil po daljši poti od Southamptona do Ambrozijevega svetilnika. »Queen Mary« je plula s povprečno hitrostjo 29,6 milj. »Normandie« pa s povprečno hitrostjo 29,94 milj. Zato »Queen Mary« ni vzela »Normandiji« plavega traku, ker je podelitev tega pomorskega odlikovanja odvisna od povprečne brzine vsega potovanja.

Hudo neurje v Carigradu

Carigrad, 27. julija. AA. V Carigradu in okolici so divjala strašna neurja. Tramvajska proga je poškodovana. Izletniške parnike so morali takoj ustaviti. Brzovlak Ankara—Carigrad je imel 15 ur zamude.

„Kitajski vpliv v Kranju“

Iz Kranja nam pišejo: Pod gornjim naslovom priobčuje kranjski »Gorenjec« z dne 25. julija članek, v katerem anonimni, pa vseeno kranjski javnosti dobro znani pisec na surov in podel način kleveta osebo razrešenega župana g. Cirila Pirca. Infamni pisec trdi, da je srečal neki gospod bivšega župana in ga vljudno pozdravil, župan pa, da ni odzdravil, ampak odšel dva koraka dalje, se ustavil, se obrnil za gospodom in pljunil za njim. Kdor le malo pozna taktnost in korektnost bivšega župana g. Cirila Pirca, mora vedeti, da mu je tak način obnašanja in odzdravljanja povsem tuj in da je poročilo »Gorenjčevega« dopisnika infamna izmišljotina.

Sreski načelnik Franjo Levičnik umrl

Split, 27. julija o. Danes opoldne je v Ljubljnem nenadoma umrl tamošnji sreski načelnik Franjo Levičnik, po rodu Slovenec, Zadela ga je kap.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Po vsej državi je vedro vreme. V zadnjih 24 urah je ponekod v severnih krajih deževalo. Temperatura se je dvignila na jugu in v primorskih krajih, v drugih predelih pa se ni znatno izpremenila. Minimalna temperatura Maribor 10, maksimalna Mostar 38 stopinj.

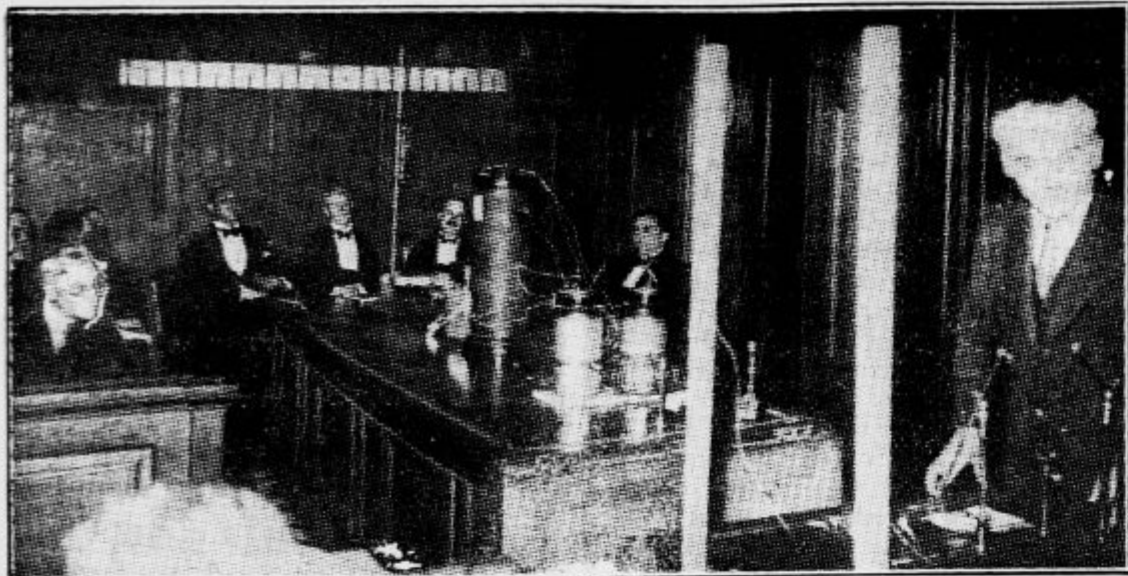
Zemunska vremenska napoved za danes: Prevladovalo bo vedro vreme po vsej državi, razen v skrajnem severozapadu, kjer se bo oblačnost povečala. Nevihle s plohami bodo v zapadnih in severozapadnih krajih. Sonce izide ob 4.19 in zaide ob 19.09.

Zagrebska vremenska napoved za danes: Pretežno vedro, vroče.

Dunajska vremenska napoved za danes: Na zapadu mogoče že danes ponoči vdor mrzlega zraka s severozapada.

Pariz je proslavil Teslo

Sijajno uspelo proslavo na Sorboni so organizirali naši nacionalni akademiki

Univ. prof. Darmais predava o znanstvenem delu Nikole Tesle

Pariz, sredi julija.

V niz najlepših slavnostnih prireditev ob 60-letnici Nikole Tesle je treba prilepiti sijajno uspelo proslavo na Sorboni, ki jo je organiziralo »Udruženje jugoslov. Akademsko omladine v Parizu« s pomočjo naših in francoskih oblasti dne 7. julija. Namen prirediteljev ni bil, da bi našemu slavemu Tesli iskali znanstvenega slovesa in priznanja s strani inozemstva — to si je naš Tesla znal sam pridobiti s svojimi epohalnimi deli — temveč, da bi javno dokumentirali, da je veliki izumitelj in znanstvenik, doberdelnik vsega človeštva, sin naše zemlje.

Proslava je bila izredno svečana, kajti pokroviteljstvo sta sprejela velika francoska znanstvena gospa I. Joliot-Curie, sedanja podtajnica za znanstvena raziskavanja v francoskem prosvetnem ministrstvu in laureatka zadnje Nobelove nagrade, ter naš poslanik v Parizu g. dr. Božidar Purić. Častni predsednik je bil rektor pariske univerze gospod S. Charlety, dočim je dekan znanstvene fakultete g. Ch. Maurain predsedoval in vodil svečanost. Vabilu na proslavo se je odzvalo najodličnejše občinstvo v tolikem številu, da je ogromni fizični amfiteater jedva mogel sprejeti vsi množico. Posebej velja omeniti prisotnost inozemskih diplomatov, francoskih politikov in eminentnih znanstvenikov.

Svečano sejo je otvoril g. dekan Ch. Maurain. Pozdravil je prisotno občinstvo, zahvalivši se mu za tako častni odziv, nato pa je izrekel svojo toplo priznanje jugoslovanski akademski mladini, ki je dala pobude za to proslavo, katera se vsi baš v oni dvorani, kjer se pri fizikalnih predavanjih venomer izgovarja Teslovo ime. Po tem kratkem nagovoru je gospod dekan podal besedo predsedniku jugoslovanskega akademskega društva g. dr. M. Jeliševiču. Ta je v lepem govoru naglasil, da je vsa naša akademska mladina doma kakor v inozemstvu srečna in ponosna, ko vidi, da izkazujejo čast našemu velikemu rojaku predstavnikih visokih francoskih oblasti in znanosti. Svoja izvajanja je zaključil z zagotovilom, da bo naš akademski naraščaj šel vedno za vzvišenimi ideali po poti, ki jih je pokazal Nikola Tesla. Nato je prečital pozdravno brzojavko, ki so jo bili poslali jugoslovanski akademiki v Parizu Nikoli Tesli in v kateri so ga obvestili o svoji nameri, takoj nato pa njegov brzojavni odgovor, ki je prispel do proslave in se glasi: »Ko čujem o počastitvi, ki se mi izkazuje, se zahvaljujem akademski mladini za njeno iniciativo v nadi, da bo organizirana proslava uspela, zlasti ker je stavljena pod tako visoko pokroviteljstvo. Po preteku več kot pol stoletja vidim ponovno

pred seboj Pariz ter mi vsak najmanjši spomin iz dobe mojega početnega bivanja v inozemstvu osvežuje najživejša občutja iz onih dni. Ti tako dragi in prijetni spomini in občutja me opominjajo, da izrazim svojo veliko ljubezen do Francije in da jo izrečem v enem stavku: Zivela lepa Francija in njen slavni narod!»

Takoj nato je povzel besedo gospod Darmais, profesor fizike na Sorboni, in pričel predavanje: »O življenju in delih Nikole Tesle«. Ponazoril je strokovni del predavanja s praktičnimi poizkusi, nanašajočimi se na izmenično-vrtilne tokove in na visokofrekvenčne tokove. Predavanje in poizkusi so bili prednašani tako nazorno in virtuelno, da je mogel tudi laični del občinstva domniti pomembnost Teslinih izumov. V markantnih potezah je g. Darmais očrtal Teslovo osebnost, njegove velike zasluge za znanost, izredno iznajdljivost in tvornost, katerima sta se priključili neobhodno potrebna marljivost in vztrajnost pri delu, lastnosti, bitni in svojski narodu, ki mu pripada. Občinstvo se je zahvalilo z dolgotrajnim plaskanjem.

Sledilo je predavanje gospoda J. Villey-a, profesorja na Sorboni. Kot predsednik francoske delegacije, ki se je udeležila proslave Nikole Tesle v Beogradu, je v sijajnem govoru opisal svoje vtiske s proslave in lepote naših krajev, ki si jih je delegacija ogledala po beograjskih slovesnostih. Vsa izvajanja so bila slavošpev prirodnim krasotam naše domovine in gostoljubju na-

Štiri mlada življenja strta Domicelj in Lettner prepeljana v Maribor — Utopljena identificirana

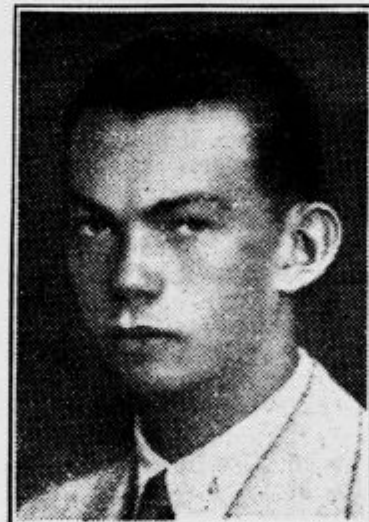
Savo Domicelj

Maribor, 27. julija. Danes popoldne ob 16. uri je ljubljanski pogrebni zavod s svojim avtofurgonom prepeljal v Maribor obe tragično preminuli žrtvi triglavske severne stene Sava Domicelja in Egon Lettnerja. Obe krsti so prepeljali v kapelico na mestnem pokopališču na Pobrežju. Čim so ljudje zvedeli za prihod obeh žrtev, so v trumah pohiteli na pokopališče. Zlasti se je okrog obeh krst zbralo mnogo sportnih prijateljev in znancev obeh mladih pokojnikov. Obe krsti so zasuli s cvetjem in vencji. Proti večeru so prišle na Pobrežje nove trume junjnih prijateljev, da ju še enkrat vidijo in počaste. Ljudje so se tiho klanjali pred

krstama obeh ljubljencev mariborskega sportnega občinstva.

★

Včeraj smo poročali, da je v bližini Schmidererjevega posestva utonil neki moški. Po obleki in predmetih, ki so jih našli v njej ga je spoznala zasebnica Marija Šimnovčeva iz Tattenbachove ulice. Nesrečni utopljeneec je 25-letni Maks Božič, ki je stanoval pri njej od meseca novembra 1935. Kot mizarjski pomočnik je bil zaposlen v tekstilni tovarni Hutter in Drug. Doma je iz Nove vasi pri Radovljici. V nedeljo po-

Egon Lettner

morala takoj vdati. Presenečeni je tudi dr. Skalička, ki je v indijski partiji porazil Elisaskesa. Slednji je imel sicer remis, igral pa je končnice kmetov neprevidno in nesreča je bila tu. Steiner je premagal v španski partiji Thomasa. Slednji je imel kot črni že popolnoma dobljeno igro, pa je pozneje vidno popustil. Izredno divja je bila sicilijanska partija Pelikan - Petrov. Pelikan je dobil kmeta, ki ga je po hudih zapletljivostih v drugem nadaljevanju uveljavil do zmage. Richter je z lahkoto porazil dr. Fazekasa. Foltys je remiziral s Zinnerjem, ki je imel v Retijevi otvoritvi dolgo časa premoč. Opočenski je proti Stahlbergu v otvoritvi riskantno žrtvoval

Udeleženci mednarodnega šahovskega turnirja v Podjebrah. Sedijo od leve na desno S. Flohr, dr. A. A. Aljehin, V. Menčikova, P. Frydman, L. Steiner, K. Richter, Sir G. A. Thomas. — Stojijo od leve na desno: V. Pirc, J. Pelikan, dr. K. Skalička, dr. K. Treybal, J. Foltys, E. Elisaskes, G. Stahlberg, E. Zinner, V. Petrov, K. Opočensky.

Borba mojstrov končana

Flohr je dosegel prvenstvo — Vasja Pirc poroča

V Podjebrah je bil v nedeljo zaključen veliki mednarodni šahovski turnir. Prvenstvo si je priboril Flohr s 13 točkami, drugi je dr. Aljehin 12 in pol, sledijo: 3. Foltys 11, 4. in 5. Pirc in Stahlberg 10 in pol, 6. in 7. Elisaskes in Frydman 9 in pol, 8. in 9. Pelikan in Richter 9 točk, 10 in 11. Petrov in Steiner 8 in pol, 12. Opočenski 8, 13. Menčikova 7, 14. Zinner 6 in pol, 15. in 16. dr. Skalička in dr. Treybal, 17. in 18. dr. Fazekas in Thomas 4.

Podjebrah, 25. julija.

Jutri igramo zadnje kolo v turnirju. Sigurno je že, da bošta na prvih dveh mestih Flohr in Aljehin; Flohr bo najbrž prvi. Za tretje mesto bo še borba med Foltysom, Stahlbergom in menoj. Položaj v turnirju se je v 14., 15. in 16. kolu še precej izpremenil. Bilo je nekaj važnih in nepričakovanih rezultatov.

V 14. kolu je bila posebno dramatična partija dr. Aljehin - dr. Treybal. Odlični češki mojster, ki pa v tem turnirju zelo nesrečno igra, je otvoril, kakor običajno s špansko partijo. Aljehin je hotel ovidviti na vsako ceno dobiti ter je že v otvoritvi riskantno žrtvoval kmeta, da kornplira pozicijo. Treybal pa ni igral na zmago, temveč je dal kmeta nazaj ter šel v končnico, ki je stala gladko na remis. Oba nasprotnika sta imela dami, po dva lovca in enako število kmetov. Tu pa je začel dr. Aljehin zopet riskantno igrati na zmago. Tvegal je predor s prostim kmetom, ki pa ga je naenkrat dovedel v po-

polnoma izgubljeno pozicijo. Po osemurni borbi je izgledalo, da bo moral Aljehin vsak čas kapitulirati. Pri demonstracijskih deskah, ki stoje na verandi pred turnirskim lokalom, se je zbralo ogromno število gledalcev, ki so vsi čakali na bližnjo senzacijo — prvi Aljehinov poraz. Vsi smo videli, da Treybal lahko partijo z enostavno potezo takoj odloči v svojo korist. Vsi pa smo tudi videli, da aima na navidez najučinkovitejši nadaljevanje Aljehin pripravljen mat v dveh potezah. — Še zadnja šansa! Treybal je imel celo uro časa in torej ni bilo pričakovati, da bo šel v to past. Po dolgem premišljevanju pa je na splošno zaprepačenje le potegnil napako, Aljehin je dal mat in zabeležil je skoro izgubljeno točko. Dr. Treybalu so pač po pustili živci, slične nesreče so se mu že večkrat zgodile. Podobno srečo je imel ta dan tudi Flohr. Igral je s Frydmanom damski gambit in dosegel navidez prednost za končnico, toda Frydman je imel nekaj napada. Tedaj je Frydman spregledal čelo trdnjavo in se moral takoj vdati. Poznejše avallire so pokazale, da bi bil Frydman lahko dosegel s pravilnim nadaljevanjem napada najmanj remis. Gdč. Menčikova je igrala proti meni Retijevo otvoritev ter žrtvovala pri tem kmeta, slično kakor nedavno v Moskvi Botvinnik proti dr. Leskerju. Jaz pa sem kmeta hladnokrvno branil in prodiral s kmeti na damskem križu. V časovni stiski je nato Menčikova še spregledala skrito kombinacijo, ki jo je stala celo trdnjavo in se je

polne ob pol 14. se je odpravil z doma, rekoč, da se gre kopat. Tudi drugo žrtev dravskih valov, o kateri smo poročali včeraj, je policija danes iden-

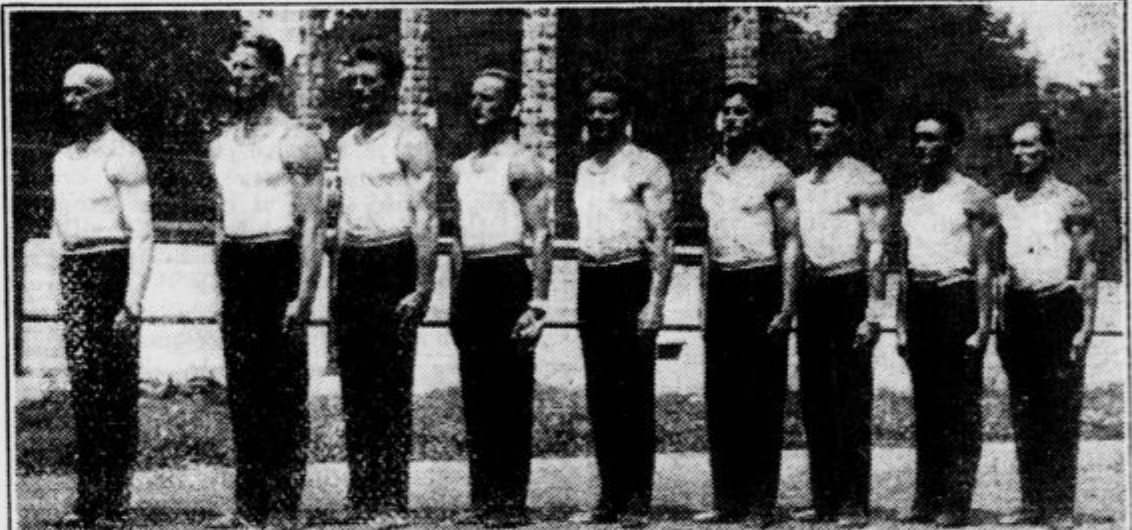
tificirala. Dekle, ki je skočilo z dravske brvi v vodo je bila 24-letna vlagalka Ana Szilagy iz Murske Sobotice. Zaposlena je bila v Ljudski tiskarni.

Olimpijci nastopijo za slovo

V soboto zvečer na letnem telovadišču v Tivoliju

Vrsta Sokolic za olimpiado. — Od leve proti desni: vodnica Šepa, tekmovalka Djordjevićeva, Pustiškova, Rupnikova, Keržanova, Veršecova, Radičevićeva, Hribarjeva, Rajkovićeva in Gorupenkova.

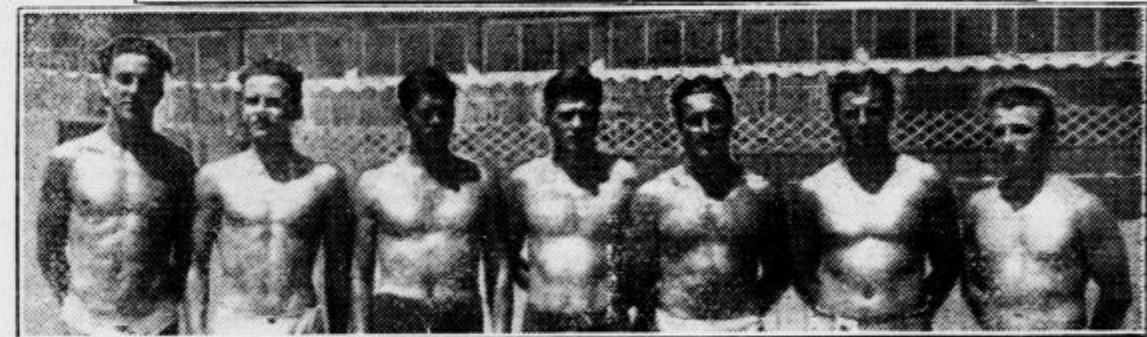
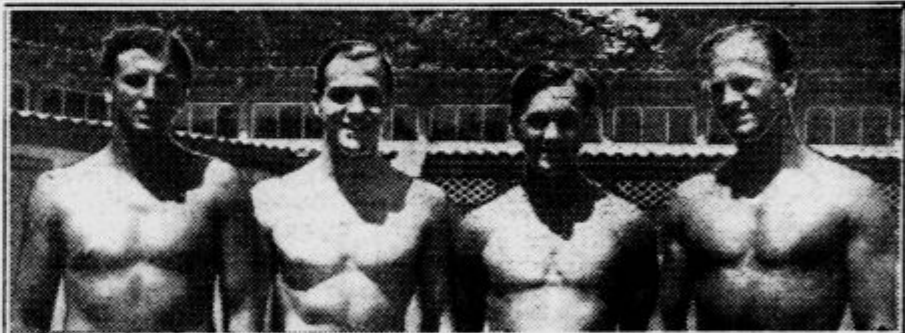
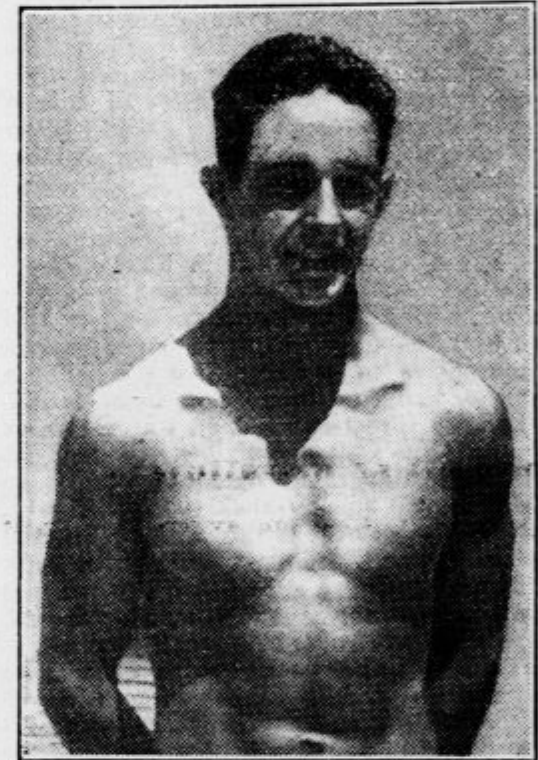

Vrsta Sokolov za olimpiado. — Od leve proti desni: vodnik dr. Murnik, tekmovalci Pristov, Gregorka, Vadnav, Primožič, Grilec, Forte, Merzlikin in Stukelj.

Odhod naših plavačev v Berlin

Na levi: državni prvak v skokih Zibert
V sredini: stafeta 4x200 m: Ciganović, Wilfan, De Filipis, Gazzari

Na spodnji sliki je waterpolo moštvo:
Od leve na desno: Mihovilović, Glovanelli, Bonačić, Roje, Cvjetković, Ciganović, Tošović

to pa je spregledal lepo Richterjevo kombinacijo ter izgubil kmeta in partijo. Frydman je remiziral z Elisaskesom po mirni igri. Dr. Skalička je premagal Zinnerja v zelo divji partiji, v kateri sta bila oba nasprotnika ponovno izgubljena. Opočensky je zaradi nepravilnosti izgubil končnico z gdč. Menčikovo, Thomas je remiziral z dr. Treybalom, Steiner pa z dr. Fazekasem, ki izjemoma enkrat ni hotel spregledati nobene figure.

V 16. kolu je prvi odločil svojo partijo dr. Aljehin. V poljski obrambi je z originalno igro nadigral gdč. Menčikovo, dobi kmeta in zmagal v končnici trdnjav. Flohr je igral z menoj. Izbral si je svojo priljubljeno varianto z damskim gambitu (De2), ki pa, kakor znano, ob količkej pazljivosti vodi samo do romaja. Jaz sem igral dolgo časa pravilno, pozneje pa sem v nezanimivi končnici, ki je stala gladko na remis, napravil zaradi preutrujenosti več napak in Flohr je partijo res še dobil. K moji sreči so ta dan izgubili tudi skoro vsi moji konkurenti. Stahlberg je izgubil proti dr. Treybalu v francoski partiji gladko dva kmeta in ni mogel držati končnice. Frydman pa je podlegel Zinnerju, ki je v damskem gambitu izvedel oster napad. Zmagal pa je Foltys proti Steinerju. V francoski partiji je stal sicer že nekaj časa slabo, pozneje pa je z lepoto žrtvijo kvallitete prišel v prednost. V končnici bi bil Steiner sicer še lahko držal remis, igral pa je slabo in izgubil. — Elisaskes je v indijski partiji gladko premagal Pelikana. Thomas se je rešil zidnega mesta z zmago nad dr. Fazekasem. Petrov in Opočenski sta remizirala, istotako Richter in Skalička, po zelo divji igri.

Vasja Pirc.

Domače vesti

* Naši letalci na olimpijskih tekmah. V okviru olimpijade bodo tudi letalske tekme. Naš Aeroklub se udeležuje velike letalske tekme, ki kateri se je prijavilo 16 narodov z 52 letali. Našo državo bosta zastopala inženjerja Drago Adamovič in Neman Miroslavič, tajnika Aerokluba, ki sta pred dvema letoma tekmovala na Češkoslovaškem in si pridobila nagrado. V Berlinu bosta gosta nemškega Aerokluba. Namen tekme je, da se s čim manjšimi konjskimi silami in s čim večjo obremenitvijo letal premeri čim daljša pot.

* Prvi planinski pešadijski polk bo kakor običajno, tudi letos slavil svojo kmetno slavo 1. avgusta na Rudnem polju na Pokljuki. Polk praznuje svojo slavo na ta dan v spomin na svojo ustanovitve. V poletnem taborišču na Rudnem polju bo pričel svetovni pohod ob 11. dopoldne. Goste bo sprejel poveljnik polka polkovnik Mihajlo L. Lukič.

* Pedagoški teta v Ljubljani. Vsem pri-glasencem javlja pedagoško društvo v Ljubljani, da so sprejeti v teta. Prijav je 130, za več in prošoro, zato novih prijav nikakor ni mogoče upoštevati. Prednositelj je preskrbljen za vse, ki so to izrecno želeli. Teta je bo vršil po že javljenem programu od 17. do vključno 22. avgusta v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti (dvorščina stavba). Začetek bo v ponedeljek 17. avgusta ob 8. zjutraj. Teta, da bodo udeleženci lahko plačali tudi svoj prispevek in bodo dobili vse željene informacije. Društvo prosi, da se že ta dan oglase vsi udeleženci teta.

* Razpisani sta službi učiteljev v glasbeni šoli »Mokranjec« v Skopju, in sicer enega za gosli in enega za klavir. Kandidata morata imeti diplomi o završnem izpitu (absolutorij) domačega ali tujega konservatorija, glasbene akademije ali glasbene šole v Beogradu. Prvenstvo imajo naši državljani z domačimi diplomami. Znanje državnega jezika neobito potrebno. Prošnje je priložiti overovljene diplome in kratek življenjepis. Nastop službe 1. septembra. Natančnejša po-jasnila daje uprava muzičke šole »Mokranjec« v Skopju, Sumadijska ulica 74. Na upravo je treba poslati tudi prošnje do 20. avgusta.

KIS za vlaganje sočivja

priznan dober
v DROGERIJI KANC — židovska ulica.

* Beograd dobi glasbeno in umetniško akademijo po zgledu Zagreba in Ljubljane. Obe akademiji bosta pričeli pouk letos 1. oktobra. Prosvetni minister je določil komisijo strokovnjakov, ki naj izvrši vse potrebne priprave.

Povratni nedeljski vojni listki. V zvezi z voznimi olajšavami, ki velja ob nedeljah na podlagi povratnega voznega listka, opozarja generalna direkcija državnih železnic potujoče obistnost, da velja ta vozna olajšava samo ob nedeljah in praznikih. Zato morajo potniki na odhodni postaji zahtevati povratno karto, če želijo biti deležni nedeljske vozne olajšave. Nobena druga legitimacija ne bo voznemu olajšavo ni potrebna. Povratna karta velja samo od sobote popoldne do ponedeljka popoldne. Za druge vozne olajšave, ki jih dovoljuje generalna direkcija za kongrese in druge svetovane, kakor tudi vozne olajšave za obiskovalce kopališč in zdravilišč mora potnik kupiti na odhodni postaji posebno železniško legitimacijo, ki stane 2 Din.

* Podjetja, ki potrebujejo pisarniške moči, naj se blagovolijo obrniti na ravnateljstvo Legatovega enoletnega trgovskega tečaja v Mariboru, Vrazova ulica 4, ki lahko priporoči pridne in marljive absolvente in absolventke.

VSA KEMU
NI MOGOČE ITI V KOPALIŠČE

V E N D A R
MORE VSAK ŽRTVOVATI DIN
100.— (20 DO 25 VELIKIH STE.
KLENIC) TER MESEC DNI PI,
TI MESTO DRUGE VODE NAŠO
ZNAMENITO

RADENSKO
Z RDEČIMI SRCI!

Osem novih jadralnih letal, dva nova državna rekorda Svečanost na Blokah ob lepi udeležbi častnih gostov

Bloke, 27. julija. V nedeljo je bilo na Blokah nad vse praznično. Brezmotoraši so krstili 8 novih aparatov, popoldne pa so priredili letalsko tekmo, pri kateri je bil prejšnji državni rekord dvakrat presežen.

Slavnost je privabila na Bloke 150 številnih gostov, med njimi poveljnika II. letalske brigade v Zagrebu g. polkovnika Radovića s soprogo, ki je zastopala komandanta vojnega letalstva g. divizijskega generala Nedica, dalje so prišli ljubljanski župan g. dr. Adlešič s soprogo, poslovodni podpredsednik glavne uprave Aerokluba g. direktor inž. Tadija Sodermajer, poveljnik dravskega žandarmerijskega polka g. Tartaglia, šef železniške vojnne delegacije g. polkovnik N. deljkovič, asreški načelnik g. Ivan Bavdek iz Logatec, župan občine Bloke g. Jož Rudolf, komandant treznega odenja pilota lovca poročnik Avgust Nežmah, šef centra na ljubljanskem aerodromu dr. Stane Rapa, šef pilot Strževski, predsednik ljubljanskega Aerokluba g. Rado Hribar, univ. docent, dr. inž. Kuhelj Anton, poslanec Mravljine in še drugi odlični gostje, ki so takoj po prihodu na Bloke odšli k blagoslovitvi letal.

* Obračunavanje z dinarom. V Gračanah v zagrebški okolici so že nekaj mesecev predmet velikega razturjenja atentati z dinamitnimi patronami. V tej vasi sta se nekdanja pravda gostilničar Kos in lastnik kamnoloma. Med pravdo se je v vas razdelila na dva tabora in, ko sta se nasprotnika že davno pomirila, je sovraštvo med vasašmi ostalo in je, kakor je zdaj videti, nepomirljivo. Med pravdo so prevneti pistoli obeh pravdarjev uprizorili že celo vrsto izgrediv, ki so nekakrat ogražali življenje gostilničarja Kosa in tudi lastnika kamnoloma. Po izgredivih na ulicah in po gostinjah so ogorčeni nasprotniki uprizorili še hujše napade. Že dvakrat so v preji tako mirni vasi eksplozivne dinamitne patronne in je ena močno poškodovala Kosovo hišo. Zdaj poročajo zagrebški listi o tretjem atentatu z dinamitom. Dinamitna patrona je bila spet vstaknjena pred hišo gostilničarja Kosa, katero so šele v zadnjih dneh od prejšnjega atentata popravili. Tudi tokrat je bila hiša precej poškodovana, človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Preiskava, ki je bila takoj uvedena, domneva, da so atentat izvršili neki nedavno iz kamnoloma odpušeni delavci, ker so bili prepričani, da so izgubili službo samo zaradi tega, ker se je njihov bivši gospodar pravdal z gostilničarjem Kosom.

* Umrli je v Trzinu g. Guslav Pitterle, disponent bombazne predilnice in tkalnice Glanzmann & Gassner. Blag mu spomin, žalujemo naše iskreno sožalje!

* Dvoje življenj je zahtevala nenavadna tragedija v rudniku Trepti. Rudniški paznik Pero Korolija je z lovsko puško ustrelil svojega tovariša in sosedo strojnika Franca Horvata. V pričo svoje in Horvatove žene je prišel Korolija iz svoje hiše, se postavil pred Franca, ki je sedel pred hišo in dvakrat ustrelil v njegovo glavo. Ko se je Horvat zgrudil mrtev, se je Korolija mirno vrnil v svojo solo in z dvema streloma v prsi se sebi kotalil življenje. Dogodek je zbudil v Trepti in v Kosovski Mitrovici globoko obžalovanje, ker sta pokojnika bila splošno znana. Zadnji čas pa so med njima nastala nasprotja, ker je Korolija sumil, da ga Horvat toži pri predstojnikih. V nedeljo popoldne so oba mrtiča pokopali ob veliki udeležbi rudarjev in ostalega prebivalstva.

* Strojna založba v Ljubljani izda tekom poslovnega leta 1936-37 več del komercialne vsebine. Avtorji, profesorji drž. trgovske akademije so nam že znani, zlasti prof. F. Sič, ki je tako rekoč s svojim očetom prof. A. Sičem pokrenil slovensko strokovno literaturo. Sicer najnovejšo delo o knjigovodstvu se deli na štiri knjige. Težko nam bi bilo podati pregled celotne vsebine, omenjamo pa, da nas ono vodi od najelementarnejših pojmov do najvišje stopnje, do bilance, družb, javnih, komanditnih, akcijskih, z o. zavez, prigodnih itd. Poleg organizacije, transakcije in prehodov iz ene družbe v drugo, je avtor razjasnil v tem delu tudi temelje bančnega in industrijskega knjigovodstva in knjigovodstvo specijacije in komisije. V del najdemo tudi še modernejše kopirne (prepisne) sisteme knjigovodstva kot: Ruf, Rolex, Revisa-Expert, Bedeo, Celesta, Uno, Unograph, Znidaršič itd. Drugo delo »Poslovni spisi v srbohrvaščini in tretje »Tehnika poslovnega računalstva« je napisal prof. V. Černe. Znan nam je doselej po dveh knjigah iz njegove stroke, ki jih je sestavil zlasti za uporabo dijakom strokovnih šol. Potrebe po teh knjigah ni treba posebej poudarjati. Tehnika poslovnega računalstva se tudi deli v štiri dele in nas vodi do osnovnih pojmov trgovske aritmetike do najrazličnejših bančnih in borznih obračunov. Knjige bodo prav okusno v platno trdo vezane po osnutku akademskega slikarja J. Miklavca ter prično izhajati meseca septembra. Strojna založba izvaja resnično težko delo, pričrni pa smo, da bodo naši gospodarski krogi njeno stremeljenje veestransko podprli tako, da tudi na polju strokovne literature nekaj pokažemo. Subskripcija, ki jo je založba razpisala, traja le še kratek čas. Po izidu vseh del se izpregovorimo.

* Izlet 23. avgusta iz Ljubljane v Logarsko dolino, dalje v dom na Okrešlju, preko Kamniškega sedla v Kamniško Bistrico-Kamnik ter s povratkom v Ljubljano z izletniškim večernim vlakom. Izleta se lahko udeležijo vsakdo. Izlet organizira združenje železnoradnikov, ki daje vsa potrebna pojasnila, kakor tudi Putnik (poleg nebotičnika), ki sprejema prijave. Cena avtomobilmu prevozu ter celodnevni prehrani 80 Din.

* V stratosfero je šlo le malo ljudi, še manj v batistero. V podzemsko jamo Hudaluknja pa že več tisoč. Zakaj? V brezstratnih višinah in globinah potrebuje kisik, za pridelitev v Hudi luknji 2. avgusta pa samo 6 dinarjev za vstopnino. Kraina jama, bogat spored.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobjeno perilo v najlepšo izdelavo.

* Eno srec — ena radenska

* Pelikan terpentinov milo za pranje v trdi vodi, najzvestejši pomočnik slovenskih gospodinj.

Iz Ljubljane

u.— Odhod policijskega nadzornika Draga Obradovića. Kakor smo že zadnjič poročali, je bil policijski nadzornik Drago Obradović premeščen od poveljstva varnostne straže v Ljubljani v Zemun, kjer bo predaval na centralni policijski šoli. Zbor naše policijske varnostne straže je ob sodelovanju policijskega pevskega društva priredil v soboto zvečer v salonu Derendove restavracije na Rimeki cesti lep poslovni večer, ki so se ga udeležili vsi službe prosti policijski organi. V imenu varnostne straže se je prisrčno poslovil najstarejši aktivni član, kontrolni vodja Obradović, ki je nadzorniku Obradoviću obnem izročil krasno darilo, častno sabljo. V imenu pevskega zbora policijskih stražnikov je govoril pevovodja stražnik Slatner, v imenu zdruge policijskih namestencev pa vodja postaje Razborno, G. Obradović, ki si je pridobil med svojimi službenimi tovariši pa tudi v ljubljanski družbi mnogo simpatij, želimo na novem mestu obilo sreče!

DR. GREBENC zopet ordinira.

u.— Vjda Janši v slovo so napisali tovariši in prijatelji: Kakor, da bi se nam bil odrgal del nas samih, dragi Vido, nam je bilo, ko smo zvedeli, da se je zvezda tvojega življenja na nebeski modrini utrla za vedno. Kadar je človek mlad, ne pozna strahu, ne pozna bojazni. Naporov in borb in zmag in želi. Ti si bil mlad, poln zdravja in usvarja. Jojih sil, poln življenja: torben in miran, iskren in požrtvovalen, trd in nasmejan, udaren in mehak, ti si bil mlad in naš, ves naš. Iz naše srede si odšel na ljubljane planine, v svet, kjer človek pozabi težke skrbi in tegobe lope vsakdanjosti, v svet, kjer si človek nabere novih moči za nadaljnje delo. Novih moči in novega zanosa. V tem tvojem ljubljanskem planinskem svetu, ožarjenem z zlatimi sončnimi žarki, so se ti ponosna kila, ki si bila v polnem zamahu in največjem poletu povesila in odlomila. Tam kjer si družno s prijateljem iskal miru in novih sil za bodoče delo, tam si omahnil, mladec in borec in si za vedno odšel v pokrajino vsepozabljenja in večnega pokoja. Ko smo te spremljali na zadnji poti, so nam zastale lešede med zadrževanji in zatajenimi solzami, le težka trpa bolest je ležala v naših dušah, težka, trpa bolest, ki bo ostala v nas, dokler bo tvoj spomin živl med nami. Vidi pa, dragi Vido, prijatelj in tovariš, da spomin na tebe in tvoje delo ne bo ugasnil nikdar, nikdar! Klanjajoč se veličanstvu narave, ki je zahtevala v svoji krutosti Tvoje mlado, zorno, upov polno življenje, smo le položili k večnemu počitku v domačo zemljo in ti na prerano gomilo postavili najbolj trden spomenik: neizmerno bol nas vseh, ki smo ostali brez tebe!

Dr. Igor Tavčar Dr. Konvalinka Tavčar imata novo telefonsko številko 3595

u.— Nastop sokolskih olimpijskih tekmovalnih vrst. Članstvo in ostalo občinstvo se naproša, da si nabavi vstopnice v predprodaji ki bo od srede 29. t. m. dalje v pisarni Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu. Se sedaj po 15, 10 in 8 Din, stojčica 5 Din, za naraščaj 3 Din.

u.— Sprehod na Dolenjsko. Eh da, vroče je, vroče! Cedi se nam s čela kakor s pečenega prašička na raznju. Kam bi človek krenil, da bi se skril pred vročino? Na Jadran? O jej, ubogi žep! Na Gorenjsko? Previsoko in prestrmo za vsake noge! Kar na Dolenjsko jomahimo, na Dolenjsko! Tudi tam so lepote in dobrote doma! Ni globokih voda, visokih gora, imajo pa zato »lunijor«, ki jo je Bog vrtil Dolenjem, da se v njej lahko ohladi. To je Zupanova jama, imenovana po županu, ki je prvi vtaknil svoj nos vanjo in jo odkril Dolenjem, kakor Mojzes žejnim Izraelcem studene. Voznja do Grosuplja je cenena, a komur se dozdeva predrag, mu še nekaj vrnejo! Od Grosuplja kreneš po lepi senčni cesti skozi Ponovo vas, mimo zgodovinskega znamenitega Tabora do vhoda v jama, imenovano ledenica. Ohladimo se pošteno in najvzajem podzemskih lepot ob elektrini razsvetljavi. Kdor želi videti tudi vruga, mu je lahko ustreženo. Kje in kako, mu bodo Dolenjci povedali. Grosupeljski rdeči križarji so se na tihem zmenili, da pridejo v nedeljo 2. avgusta popoldne piknik, kjer bodo snodili na raznju najlepšega prašička in nedolžnega kostrunka. Tekel pa bo tudi cvček brez nevarnosti, da bi komu vampek prežrl, marveč tak, kakor pravijo očenci, da bi se še frater ob njem oženil! Seveda tudi pod varstvom Rdečega križa.

košilo. Popoldne ob 15. je bil start aparatov. Prvi se je dvignil g. Šorn Ginter na aparatu »Pionir« tipa Grunau Baby II, in je ostal v zraku 2 uri in 1 minuto. S tem je potokel dosežani državni rekord za 41 minut. Drugi je startal g. Maks Zalokar,

Gasilci v Krškem proslavijo 65 letnico Društvo si je zaslužno pridobilo velike simpatije

Gasilska četa v Krškem je med najstarejšimi četami v Posavju in bo 2. avgusta praznovala 65letnico obstoja. Hkratu bosta župni in delni dravski zajedniški zlet z razvitjem in blagoslovitvijo četrtega prapora.

Kaj pomeni dolgoletno gasilsko delo za javno varnost, znajo ceniti le oni, ki so sami žrtvovali gasilstvu svoje moči in svoj prosti čas. Svojo 65letnico leta 1931. je četa najlepše proslavila s tem, da je nabavila z lastnimi sredstvi motorno brigado, ki je bila takrat blagoslovljena in je že v mnogih prilikah potrdila svojo potrebo. Letos ob 65letnici pa razvije delavna četa kakor rečeno svoj prapor.

V soboto 1. avgusta zvečer bosta bakla in koncert pred sreskim načelstvom a v nedeljo 2. avgusta se začne slovesnost že ob 5. zjutraj z budnico. Potem sledi: ob pol 9. sprejem gostov na postaji, ob 10.

Lastno mater je utapljal Nato se je hotel še sam utopiti, pa so oba rešili

Maribor, 27. julija. Na prijavo 72 letne prevzeticarice Ane Močnikove iz Spodnjega Grusovja, da jo je nameraval njen 38-letni sin Jožef Močnik umoriti, je uvedlo orožništvo na Prešerskem preiskavo, ki je po zaslišanju mnogih oseb dognalo naslednje:

Bilo je okoli 15. ure popoldne ko so Močnikovi spravljali na travniku v Lukani vasi seno. Ana Močnikova in njen sin Jožef sta spravljala seno, in to v bližini potoka, medtem ko sta bila sin Mihael in hlapec Jožef na drugem koncu. Močnikova in sin Jožef sta se pri delu razgovarjala o neki izgubljeni pravdi, Sin Jožef je po občuti, da je mati kriva, da so to pravdo izgubili, v razburjenosti zgrabil mater in jo potisnil v bližnji potok. Zatem je skočil v potok še sam in hoteč jo utopiti, tiščal pod vodo. To početje sta še pravočasno opazila sin Mihael in hlapec Blažič, ki sta bila na drugem koncu travnika in prihitela na pomoč. Iztrgala sta mater iz rok nasilnega sina in jo nezvestno spravila na suho. Starika je v vodi izgubila zavest, ker ji je voda silila v usta in onemogočila dihanje.

Medtem ko sta se Mihael in Blažič ukvarjala z onesveščeno stariko in jo obudila k življenju, se je pa Močnik Jože pri-

Senzacionalen film o boksačih Schmelling proti Joe Louisu. Ves svet je nedavno z izredno napetostjo sledil borbi dveh najboljših reprezentantov boksaškega športa, matchu med Nemcem M. Schmellingom in črncom Joe Louisom. Svetovno časopisje je posvečalo cele kolone tej borbi in posvetilo Schmellingovu zmago obširna poročila. Seveda je tudi film o tej borbi zbudil ogromno zanimanje in zato si ga je kino Sokol komaj priboril za dva dni. Samo 2 dni — v torek in sredo bo ta film na sporedu pri dnevno treh predstavah ob 16., 19.15 in 21.15. Kot dodatek bo predvajal film o kanadskih petorčkih, — istotaki senzaciji sveta, ki bo pri nas v Jugoslaviji to pot prvič prikazana. Po vsem svetu je zbudil ta spored ogromno senzacijo in nedvomno bo tudi Ljubljano iztrgal iz sedanje filmske zaspasnosti. Priporočamo publiko, da si vstopnice takoj preskrbi pri blagajni kina Sokol, kajti na podaljšanje programa ni računati pod nobenim pogojem, ker mora senzacionalni program že v četrtek naprej v druga mesta, kjer ga istotako že napeto pričakujejo.

u.— Otroci iz mestne počitniške kolonije v Mednem se vrnejo v četrtek 30. t. m. Starši se naprošajo, da počakajo ob 16. uri svoje otroke na glavni postaji.

u.— Avtomobilski klanjeje žrtve. Na kirurški odelce so včeraj pripeljali 35-letnega delavca Franceta Rekarja z Javornika, ki ga je na Jesenicah povozil neznan avtomobilist. u.— Avtomobilski izleti: Od 3. do 7. avgusta na Dunaj, 3. do 11. avgusta v Berlin, 7. do 9. avgusta na Grosseglockner, 22. do 26. avgusta na vsa jezera Salzkammerguta. Prijave: Slon. tel. 26-45.

u.— Dražba na Jesici. Jutri 29. t. m. se bo na dražbi na Jesici št. 12. prodalo razno pohištvo in šivalni stroj.

Iz Celja

e.— Stavka pri regulaciji Savinje. Pri regulaciji Savinje v drugem odseku od tremerskega mostu do Jeretinovega posestva v Košnici, ki jo letos izvršuje mariborsko gradbeno podjetje Ubald Nassimbeni, je bilo doslej zaposlenih samo okrog 50 delavcev, ki so prejemali do sobote po 2.50 do 2.75 Din na uro. Ko pa je hotelo podjetje včeraj zjutraj uvesti delo na akord, so se delavci temu uprli in stopili v stavko. Delavci zahtevajo plačilo medz od ure in sicer 3 do 3.50 Din. Stavkuječi delavci, ki so se jim pridružili še razni brezposelni, so zbrani ob Savinji in čakajo na uspeh pogajanj med svojimi zastopniki in podjetjem.

e.— Celjski železdec. V mestni klavnici je bilo letos v prvem polletju zaklanih 27 konj, 26 bikov, 539 volov, 487 krav, 104 telice, 1509 telet in 1775 prašičev, skupaj 4457 glav. Za vojaštvo je bilo zaklanih 259 krav in 56 volov. Celjski mesarji so zaklali nad dve tretjini boljše živine. Uvoženih je bilo 1124 kg govedine, 10.236 kg telečine, 11.983 kg avinje, 79 kg ovčetine, 89 kg kozlečine, 683 kg svehle slanin, 17.393 kg suhega mesa, 471 kg suhe slanin, 828 kg klobas in polealam, 10 kg mesnih konzerv, 1829 kg rib, 2314 kg masti in 6464 kg soljene slanin, skupaj 53.352 kg. Donos hladilnic je znašal v prvem polletju 46.700 Din, donos umet-

ki je na aparatu »Mark tipa Grunau Baby II. postavil nov jugoslovanski rekord z znakmo 2 uri 37 minut. Oba letalca sta bila deležna toplga odobravanja od stragi številne publike, ki je naše fantje opazovala pod vmožjem hriba Pečnika, odkoder so se oni poglali v ozračje.

KINO SLOGA, tel. 27-30 Senzacija! Samo 2 dni — danes in jutri ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Schmeling proti Joe Louisu
Velenapeti boksmatch od 1. do 12. runde.

Dodatek:
Kanadski petorčki
Za senzacionalni program si takoj preskrbite vstopnice!

sv. maša, ob 11. slavnostna seja v šolski telovadnici, ob 14. zbiranje gasilcev za cerkvi, ob pol 15. sprejem bana, razvite in blagoslovitev prapora in drugo. Železniške zvezde so na vse strani ugodne, in ker se posetniki lahko poslužijo nedeljskih voznih listkov, je pričakovati obilne udeležbe.

čel potapljači v potoku v namenu, da si vzame življenje. Tudi njega sta Mihael in hlapec izvelika iz vode in ga spravila k zavesti. Pri zaslišanju je Jožef Močnik pojasnil orožnikom, da se je že vsega naveličal, ker so v hiši sami prepri in ker ni miru. Namen je imel umoriti najprej mater, nato pa še samega sebe. Dejal je, da je pa vseeno zadovoljen, da se je vse tako izteklo. Končno besedo bo imelo sodišče.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
v šiški, telefon 33-87

Joseph Schmidt
v lepem pevske filmu

Zvoki mladosti

Otto Tressler, Liene Dietz,
Szőke Szakal

Predstave v torek, sredo in četrtek
ob pol 9. uri.

Pride:

Savoy Hotel 217
Hans Albers

nega ledu pa 20.551 Din. Ob koncu tega meseca bo dosežen že ves v proračunu predvideni donos umetnega ledu.

e.— Regulacija Voglajne in Ložnice ustavljena. Mestna občina je v soboto ustavila regulacijska dela na Voglajni in Ložnici. Dala se bodo nadaljevala šele jeseni, brezposelni, ki so imeli delo pri regulaciji teh dveh potokov, pa bodo do jeseni zaposleni pri regulaciji Savinje.

e.— Nedopustno izrivljanje kopalec. Ze manjšo desetletij se ljudje kopajo na prostem v Savinji nad Savinjskim dvorom. Lastnik travnika na levem bregu Savinje nad Savinjskim dvorom pa hoče ljudem preprečiti kopanje in jim kratiti priposestovano pravico s tem, da je dal v zadnjih dneh že dvakrat politi z gnojnico pespot, ki vodi po tem travniku k Savinji. Gnojnica širi v sedanjih vročini neznosen smrad, ki je zdravju nevaren. Prosimo predstojništvo mestne policije, da napravi red in v bodoče prepreči tako nedopustno početje.

e.— Žrtve kolezarja. V nedeljo je neki kolezar v Novi vasi povozil 4-letnega sinčka poštnega zvičnika Rajmunda Dolencika iz Nove vasi ter mu zlomil levo nogo in ga poškodoval tudi po glavi. Težko poškodovana otroka so prepeljali v bolnišnico.

e.— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.45 komedija »Ženin v neprilici« in zvočni tehnik.

TOLŠČI PODVRZENIM IN MISIČASTIM, PRI KATERIH SE KAZEJO ZNAKI RAZNIH TEGOB ZARADI NEZADOSTNEGA IZLOCANJA SOKOV, pomaga odlično večtedenska pitna kura z naravno

FRANZ - JOSEFOVO

grenčico. Tudi ljudje morejo tudi doma — a pod nadzorstvom svojega zdravnika — delati kuro za hujšanje.

Ogl. reg. 8. br. 1548/35

Iz Maribora

a.— Umetnost na V. mariborskem tednu. Letošnji Mariborski teden bo, po sedanjih pripravah sodeč, preseljal dosežanje. Tu bo prikazano gospodarsko in kulturno življenje Maribora in njegovega zaledja. V kulturnem oziru najzanimivejša bo razstava umetnosti, to je spominška razstava Gvajčevih slik in razstava slik na steklo in keramiko. Z razstavo del tega našega odličnega slovenskega slikarja se bo Maribor dostojno poklonil mamom slovenskega umetnika Gvajca. Mnogo pozornosti bo prav gotovo zbuja zbirka 80 slik z motivi iz Goriške, Dobrovskega polja, edinstveno sliko Simona Gregorčiča na mrtvaškem odru ter drugih motivov iz Koroške, Logarske doline itd. Več Gvajčevih del je že izbranih za našo Narodno Galerijo in muzeje. Prav tako poučna bo razstava slik na steklo in keramiko iz naše Stajarske in Prekmurja, ki jo pripravljata marib. banovinski arhivar g. prof. Baš. Razstavi bosta odprti ves čas Mariborskega tedna od 1. do 9. avgusta.

a.— Razdejana cesta v Šturmovo grabi. V celum srednjem delu ni več sledu o stari duhovski cesti. Tu je še samo golo skalo, lojve v strašnem zbroju. Temeljne pečine so v povprečni, navpični in poševni legi, po običaj kvadraste, ploščate, rogčaste, skrbaste. Ob njih gole in opozle pobočne pečine, ki se strmo zadirajo v dno in tvorijo z ostalimi meter do polmetr meter globoke kotanje, napolnjene z vodo. Ob straneh so nakotaljeni težki kvadri, preko vsega pa naplavljeno kladovje in škorovje. Nikjer med skalovjem pa ni mrvice blata ali peska. Suhe drce na pobočjih, po katerih so spuščali drvarji hlode in drva, so se spremenile v struge hudournikov. Po njih naplavljene mase so zabarikadirale potok, da je v dnu voda na cesto in s tem povečala razdejanje. Od kmata Zrnca na Gornjem Boču, da se je utrgal oblek in da je bilo v pol ure vse končano. Nobeno živinče ne pride tu skozi, tudi prazno ne. Mlinar Pokrznik je popolnoma odrezan od sveta in ne more niti živine spraviti na pašo. Moko za trgovino pri Sv. Duhu so morali voziti od Šturma preko Sv. Ožbalta po dolgi, istotako zapušteni kolobaci od Črmenici v Gradišče in šele odtod ob državni meji k Sv. Duhu, t. j. več kot trikratna daljava od Šturma do Sv. Duha.

a.— Po 20-letnem ujetništvu v Rusiji je prispel včeraj preko Maribora nazaj v domovino 41-letni Martin Kuzman, doma iz Virovitice. S seboj ima ženo in tri otroke.

a.— Radi onemoglosti je umrl 75-letni bivši mestni uslužbenec Avgust Rebernik. Na Koroški cesti se je v nezvesti zgrudil na tla in so ga nezvestnega odremili v splošno bolnišnico, kjer je kmalu zatem izdihnil.

Odkod vroča poletja v Jugoslaviji?

Beseda o vremenskih činiteljih, ki nam vedrijo nebo, prinašajo vročino in hlad

Ljubljana, 27. julija
Ze se je nagnilo poletje v drugo polovico in z viška svoje gospodujoče sile bo tonilo počasi k jeseni. Preden bo pa oslabeledo morje vse osvajačice svetlobe, se bo vozilo na jug vračajoče se sonce še nekaj tednov po visokem nebu. Saj je po navadi poletje velikega srpana radodarno za jasne, sončne dneve. In ker se že v prvi polovici poletja nabere v zemlji preveč toplote, da bi jo mogla prenehati izgubiti, poganja avgustovo sonce živo srebro vse mesec še prav visoko.

Po svoji legi se ne toliko kolikor po izgradnji površinskega reliefa je Jugoslavija zemlja vročega poletja. Ne vselej in tudi ne vsa, vendar pa v veliki meri je skoro leto za letom deležna vročinskega vala, ki se vleče v ravninski del Podonavja ter sosedne zaloke, v zaprte kotline in doline. Vsako kratni nastop vročine pa ne temelji na istem izvoru, oziroma načinu nastopa, zato si hočemo boljše ogledati letosnji, pravkar minuli vročinski val nad Jugoslavijo.

Znano je že pravilo, da je porazdelitev toplote in zračnega tlaka nad celino in morjem v zimskem in poletnem času različna. Pozimi sedi območje visokega zračnega pritiska, tako zvanega anticyklona, nad kopnim, v notranjosti Rusije. Odtod prodira mrzli zrak na obale, v srednjo in zahodno Evropo. Val mraza se razleže do morja, ki je pozimi toplejše od kopnega. Depresije ali cikloni, jedra vlažnega območja, se drže tedaj nad morjem ter potujejo v notranjost celin sprožijo dež ali sneg. V Jugoslavijo prodno največkrat iz Atlantika preko Lyonskega in Genovskega zaliva, včasih pa s severozapadne strani, iz Anglije preko Nemčije. Kakšne so lahko naše zime ob sodelovanju obnih vremenskih činiteljev, je znano.

Poleti je stanje ravno nasprotno. Zemlja se podnevi visoko segreje, morje ostane razmeroma hladno. Zrak nad kopnim je vroč, vzpne se in razleže k obalami. V zredene plasti pri tleh pritiskuje težje, vlažne morske sapa, prične se kroženje zračnih strui, ki jih poznamo prav tako v gorskih dolinah kakor ob morju. Kjerkoli nastane razlika v toploti zračnih plasti, sili kroženje k ravnotežju. Naši primorci in letoviščarji ob morju občutijo prav prijetno, če po dnevnih pripekli popoldne zaveže z morja osvežujoči siroko.

Ponoči je obratno. Zemlja se ohlaja, hladnejši zrak struji s kopna na morje. Zgoraj pritiskuje toplejši morski zrak na celino. Takošno lokalno kroženje zraka je odvisno od strme ali nizke obale, ki premenno zraka ovira ali pospešuje.

Hladni morski zrak zavira poletje, v so-parnih dneh vročino, čisti in osvežuje ozračje. Čim prodre v notranjost, se seveda segreje, postane relativno manj vlažen. Morsko strujo obkrožimo tedaj suho. Znani so primeri, ko morske sapa znižajo tropsko vročino že v četrni uri za 11 stopinj.

Takšne lastnosti poletnega kroženja v ozračju postavljajo vremenske činitelje pred drugačne naloge. Notranja Rusija in vsi veliki bazeni, med njimi tudi naš Banat, se pod vplivom sončne pripeke močno segrejejo. Razgreti zrak struji iz notranjosti evropskega trupa na obale, glavno vlogo ravnanca legeja vremena prevzema azorski anticyklon. Daleč od španske in afriške obale se pojavlja nad Azori to močno jedro visokega zračnega tlaka in ko se razširi proti severovzhodu na evropsko kopno, prinaša s seboj jasno, lepo vreme. Pogosto se zgodi, da se od glavnega jedra odtrga stranska in počne samostojno pot nad Sredozemsko morje ter dalje nad srednjo Evropo v Južno Rusijo. Kadarkoli se to zgodi, zajame evropski jug globoko v Rusijo sončno vreme, vročina z vsakim dnem bolj narasta.

Višje nad Azori se poraja tudi poletni vlažni ciklonski jedro. Na evropsko kopno se po navadi prestavi preko Anglije in Danske in le poredko poseže s transkim jezikom med Alpami in Karpati k nam ter dalje ob Jadrano na jug. Glavni činitelj našega poletnega dežja je naključje, da se od jedra velike depresije že nad Atlantikom odcepi stranski ciklon in jo ubere na Sredozemsko morje. Odtod se prestavi na vzhod in največkrat je na pohodu prav preko Slovenije v Panonsko ravnino. Nevilite s točo so neredki spremljevalci takih kletavcev.

Priložena skica naj pripomore k razumevanju poteka minule vročinske periode. V levem kotu so začrtane amplitude, črte dnevnih skokov temperatur v času od 22. junija do 22. julija, ko je lepo in toplo poletje pozivalo kopalske in letovišarske življenje. Ljubljana, Beograd in Split so mesta, ki naj vsako za svoje območje pokažejo razliko v nastopanju vročine.

Po junjskem višku 20,6 stopinj, je dosegla Ljubljana najnižji padec temperature 12, in 13. t. m. 19 stop. ter do 18. t. m., ko je vročinski val drugod v državi z vso silo nastopil, spet beležila 26, stopinj.

Beograd je začel z 28. stop., se držal do 5. t. m. ves čas visoko okrog 30 stop. in čez ter po najnižjem stanju 20 stop. spet z dvema zaporednima padcema za 10 stop. dosegel 18. t. m. 33. stop.

Split je pokazal največje ravnotežje. Vpliv morja je izrazil, čeprav ne tolikšen kot na obalah, ki so zaščitene pred puščavskim vročim vetrom. Povpreček najvišje dnevnne temperature vseh 26 dni do 18. t. m. se drži na 29,5 stop.

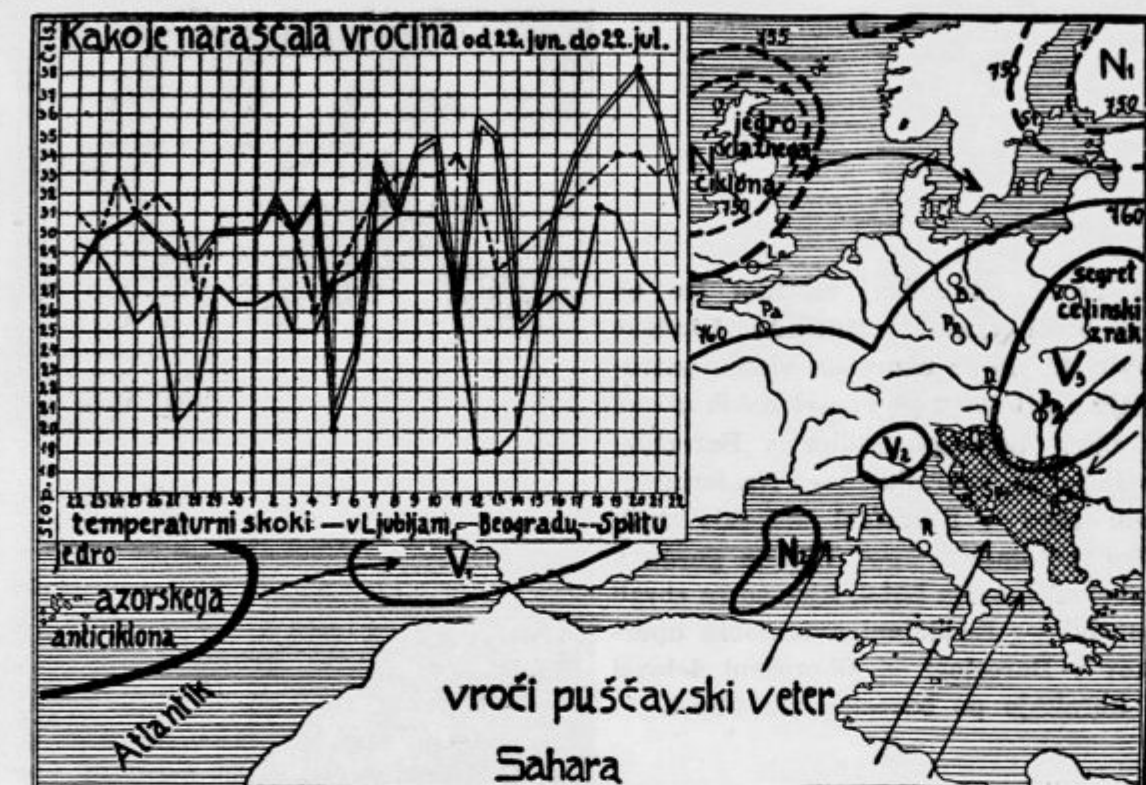
Z 18. julijem je pritisnila vročina še bolj (glej karto). Azorski anticyklon se je razlezel na dva manjša nad Španijo V. severnotalitsko nižino V. Tretji samostojni odep azorskega anticyklona se je zasilal v Podolju V. in zaje obnem z vso srednjo Evropo tudi Jugoslavijo. Pod vplivom vztrajne pripeke, dotoka suhega in vročega zraka iz južne Rusije je v ravninskem delu Jugoslavije vročina naglo rasla. Beogradska amplituda je poskočila na 35, 19. t. m. na 36, 20. na 38,1. Vse dalmatinsko obal je zajel obnem puščavski veter in Split je vse

nadaljnje štiri dni zabeležil visoke temperature. Pod vplivom višje predalpeke lege je bilo v Ljubljani manj vroče, z viška 31,2 stop. je pa kakor po vsej državi tudi pri nas vročina precej odnehala. Zakaj?

Straneki ciklon N, ki se je bil že prej odtrgal od glavnega N, se je bil 18. t. m. zasilal pod Lyonskim zalivom. 20. t. m. je že segal z zunanjim rotom k nam, temperatura je padla na 28 stop. 21. t. m. je bilo vlažno ciklonsko jedro že prav tam, kjer je malo prej tičal anticyklon V. Temperatura je spet padla v Ljubljani, Beogradu, Splitu in drugod, dobili smo dež in ohlajenje. Naslednji dan se je prestavil ciklon nad južni Jadrano, temperatura je v večini države še

bolj padla, dež in ponekod hude nevihte so ostale za odhajajočo vlažno depresijo. Na evropsko celino se je spet raztegnil azorski anticyklon, na katerega je pritisnila iz Anglije nova depresija. Na jug Evrope se je raztegnilo sončno nebo in v vseh dnevih po-slej, ko bo razporejena nad našo celino silna situacija, kot jo kaže vremenska preglednica z dne 18. t. m. bomo deležni mnogo prav vročega sonca, ki ga bo le zdaj pa zdaj zmotil kak pobežli ciklonček nad Sredozemskim morjem. Dokler bo pa gospodaril z Azorov naš dobri znanec južnega neba in sonca, to veselje v gorah, ob vodah, v letoviških zaledja in ob morju.

—ine

Vremensko stanje 18. t. m., ki je pospešilo naglo naraščanje vročine in kakršno lahko povzroči, da se bomo še v avgustu pošteno potili

Gospodarstvo

Razvoj naše trgovine z najvažnejšimi državami

Carinski oddelek finančnega ministrstva je sedaj sestavil tudi podatke o gibanju naše trgovine s posameznimi državami v prvem letošnjem polletju. Iz te statistike posamezno naslednje podrobnosti:

Trgovina z Italijo

Naš izvoz v Italijo je bil tudi v juniju zelo majhen in je znašal le 4,9 milijona Din nasproti 6,2, 3,6, 7,2, 6,2 in 4,1 milijona Din v prejšnjih petih mesecih. Uvoz pa skoraj ni bil (kakor v prejšnjih mesecih), saj smo v vsem prvem četrtletju uvozili iz Italije le za 300.000 Din blaga. Naša trgovinska bilanca z Italijo za prvo letošnje polletje se je gibala takole (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	402,4	282,5	+119,9
prvo pol. 1935	363,9	221,3	+142,6
prvo pol. 1936	32,2	0,3	+31,9

Naš izvoz v Italijo je letos padel zaradi sankcij na komaj 9% lanskega izvoza oziroma na 8% našega izvoza v prvem polletju 1934. Ker nismo skoro nič uvažali, predstavlja skoro ves naš izvoz aktivni saldo trgovinske bilance. Delež Italije pri našem izvozu je padel na 2% (lani 20,5%, predl. 25,3%). Omeniti pa je še izvoz v Egipt, ki je letos znašal 3,3 milijona Din (lani 15,9).

Povečan izvoz v Nemčijo

Obseg naše trgovine z Nemčijo se je letos ponovno povečal, kakor je to razvidno iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	203,2	245,2	-42,0
prvo pol. 1935	299,6	264,8	+34,8
prvo pol. 1936	415,1	471,1	-56,0

Naš izvoz v Nemčijo se je v zadnjih 2 letih podvojil, letos pa se je zlasti dvignil naš uvoz iz Nemčije, kar je posledica naraslih izvoznih terjatev v Nemčiji, ki so nas prisilile, da v večjem obsegu uvažamo iz Nemčije. Dejstvo, da smo imeli letos v prvem polletju z Nemčijo zopet pasivno trgovinsko bilanco, daje upanje, da se bo z večjim uspehom potegoma likvidiral la. ni narasli saldo naših terjatev, s čimer bo omogočeno, da nadalje dvignemo naš izvoz v Nemčijo. Nemčija zavzema letos v naši zunanji trgovini prvo mesto, tako pri izvozu (v Nemčijo je šlo 25,4% vsega našega izvoza), kakor tudi pri uvozu (kjer znaša delež Nemčije 23,6%).

Trgovina z Avstrijo

Naša trgovina z Avstrijo kaže v prvem polletju zadnjih let naslednji razvoj (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	283,3	216,3	+67,0
prvo pol. 1935	257,3	212,0	+45,3
prvo pol. 1936	259,5	204,2	+55,3

V nasprotju z avstrijsko statistiko, ki znanjuje tudi letos nadaljnje zmanjšanje avstrijskega uvoza jugoslovenskega blaga, beleži naša statistika nebstveno povečanje. Tudi uvoz iz Avstrije je po naši sta-

tistiki nekoliko nazadoval. Delež Avstrije v našem izvozu je letos znašal 15,9% (lani 14,5%, predl. 17,8%) ter s tem odstotkom zavzema 2. mesto (lani 3.).

Znata pasivnost nasproti Češkoslovaški

Naša trgovina s Češkoslovaško pa kaže letos v prvem polletju naslednji razvoj (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	105,0	193,1	-88,1
prvo pol. 1935	254,2	212,3	+41,9
prvo pol. 1936	238,4	347,1	-108,7

Naš izvoz v Češkoslovaško, ki se je v prejšnjem letu precej dvignil, je letos nekoliko zmanjšal, prav običajno pa je narasel naš uvoz iz Češkoslovaške, kar je posledica zvezi s sankcijami proti Italiji in ima za posledico znatno pasivnost naše trgovinske bilance, kar se kaže tudi v razširjenosti našega klirinskega dolga nasproti Češkoslovaški. V našem izvozu zavzema letos Češkoslovaška 3. mesto (delež 14,6%), v našem uvozu pa 2. mesto (delež 17,40%).

Povečan izvoz v Anglijo

Naš izvoz v Anglijo se je zadnji dve leti podvojil. Navzlic temu pa smo s to državo še hudo pasivni, kakor je razvidno iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	56,7	178,5	-121,8
prvo pol. 1935	79,1	173,3	-94,2
prvo pol. 1936	112,8	228,9	-116,1

Letošnje povečanje izvoza v Anglijo pa nam ni prineslo nikakega zmanjšanja pasivnosti trgovinske bilance, ker se je vzporedno precej povečal tudi naš uvoz iz Anglije.

Razširjenje trgovine z Madžarsko

Naša trgovina z Madžarsko se je v zadnjih letih precej povečala, predvsem na strani izvoza, dočim povečanje našega izvoza v Madžarsko še ni sledilo ustreznemu povečanju uvoza madžarskega blaga. Razvoj v zadnjih letih nam kaže naslednja primerjave (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	66,9	46,2	+20,7
prvo pol. 1935	70,9	53,6	+17,3
prvo pol. 1936	102,6	60,9	+41,7

Ker se je naš izvoz v Madžarsko v znatno večjem obsegu dvignil nego uvoz, je aktivnost naše trgovinske bilance narasla na preko 40 milijonov. V našem izvozu zavzema letos Madžarska peto mesto z deležem 6,3%.

Večji izvoz v Belgijo

Sesto mesto v našem izvozu zavzema letos Belgija z deležem 5,8% skupnega izvoza. Izvoz v Belgijo se je znatno dvignil, kakor sledi iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	80,6	32,2	+48,4
prvo pol. 1935	48,5	30,4	+18,1
prvo pol. 1936	94,2	59,3	+34,9

Naš izvoz v Belgijo, ki se je v prejšnjem letu precej skril, se je letos znatno dvignil. Narasel pa je tudi uvoz, vendar smo obdržali aktivno bilanco.

Znata pasivnost v prometu z USA

Zaradi povečanja našega uvoza iz Zedinjenih držav pri običnem zmanjšanju izvoza, se je letos znatno poslabšala naša trgovinska bilanca z Zedinjenimi državami, kakor sledi iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1934	93,7	115,0	-21,3
prvo pol. 1935	115,5	93,4	+22,1
prvo pol. 1936	55,9	121,5	-65,6

Naša trgovinska bilanca z Zedinjenimi državami, ki je bila lani v prvem polletju prvokrat aktivna, je postala letos hudo pasivna. Pojav je sličen kakor pri Angliji in je to povečanje pasivnosti pri omenjenih dveh državah dalo predvsem povod za uvedbo uvozne kontrole nasproti neklirskim državam. V naši uvozni statistiki so letos Zedinjene države prišle na peto mesto z deležem 6,1%.

Ostale države

Naš izvoz v Francijo se je letos precej dvignil. Narasel je na 56,8 milijona Din (lani 22,2, predl. 17,0); obenem se je zmanjšal uvoz iz Francije, ki je padel na 63,6 milijona Din (lani 99,5, predl. 72,2). Ta razvoj je posledica znatnega klirinskega dolga, ki ga imamo v Franciji. Ta dolg sedaj že ovira uvoz francoskega blaga k nam. Navzlic povečanju izvoza in zmanjšanju uvoza je bila naša trgovinska bilanca s Francijo letos še vedno pasivna za 26,8 milijona Din, dočim je lani znašala pasivnost 77,4 milijona Din.

Naš izvoz v Grčijo se je dvignil na 62,2 milijona Din (lani 44,8), uvoz iz Grčije pa je prav tako narasel na 37,3 milijona Din (21,8), tako da smo z Grčijo nadalje precej aktivni.

V prometu s Švico opažamo letos nara-

dovanje, kajti naš izvoz v Švico je znašal letos 35,6 milijona Din (lani 48,9), medtem ko se je uvoz dvignil na 49,8 milijona Din (46,9). S Švico smo letos pasivni za 14,3 milijona Din, dočim smo bili lani aktivni za 1 milijon.

Raslo pomen za naš izvoz dobiva Egipt, kamor se je letos v prvem polletju izvoz dvignil na 20,4 milijona Din (lani 16,5, predl. 21,9). Navzlic temu povečanju pa smo z Egiptom pasivni, kajti letos v prvem polletju se je naš uvoz iz Egipta povzpela na 37,4 milijona Din (lani 16,7, predl. 4,1). Ta znaten dvig uvoza iz Egipta v zadnjih dveh letih je pripisati naraslemu uvozu egiptanske bombaže, ki se potrebuje za najfinije tkanine, in smo ga prej uvažali posredno iz drugih držav.

Znaten dvig beležimo tudi pri izvozu v Nizozemsko, kamor smo izvozili letos v prvem polletju za 31,1 milijona Din (lani za 4,6), dočim je naš uvoz iz Nizozemske znašal 26,9 milijona Din (lani 27,5).

Naša trgovina s Španijo pa je letos nadalje nazadovala. V prvem polletju smo izvozili v Španijo za 19,7 milijona Din (lani za 21,9, predl. za 34,0), dočim je uvoz iz Španije znašal 10,6 milijona Din (lani 11,0, predl. 10,7). Znaten padec našega izvoza v Španiji v zadnjih letih je posledica neurejenih trgovinskih razmer, ki so nedavno dovedle do nove, za nas ugodne trgovinske pogodbe.

Izterjevanje prispevkov za delavsko zavarovanje

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu (Suzor) je imelo 23. in 24. t. m. seje, na katerih so razpravljali o lanskoletnih računskih zaključkih. Ob tej priliki se je razvila prav živahna diskusija in so posamezni člani kritizirali delo te naše socialne ustanove ter izražali razne predloge zlasti za zboljšanje finančnega ravnotežja. Sklenjeno je bilo, da se poslovni primanjkljaj bolniškega zavarovanja, ki znaša 3,03 milijona Din, krije deloma iz lastnih rezerv posameznih krajevnih organov, deloma pa iz fonda osrednjega urada. Deficit nezgodnega zavarovanja, ki znaša za lansko leto 9,2 milijona Din in skupaj s prejšnjimi leti skoro 60 milijonov, se prenese na nov račun.

Strožje pobiranje prispevkov

Obširne sklepe je napravilo ravnateljstvo glede rednega pobiranja prispevkov in glede strogega izvajanja v posameznih primerih, kjer je treba zavarovati terjatve. Predvsem morajo krajevni organi pravčasno odmeriti prispevke in dostaviti plačilne naloge. Upravniki posameznih okrožnih uradov so dolžni paziti na to, da se ta posel vrši z največjim pospešenjem. Lastnikom sezonskih obratov in nesigurnim plačnikom se morajo čimprej dostaviti plačilni nalogi, da se zagotovi izterjava dolžnega prispevka. Okrožni uradi morajo tudi paziti, da se lastnikom trdijo, ki so prenehale delovati in so likvidirane, prispevek ne predpisuje nadalje samo zaradi tega, ker ni prispela odjava prej zaposlenih delavcev in namestencev. Ravnateljstvo je tudi sklenilo stroge interne odredbe, zlasti glede disciplinske odgovornosti v primerih, kjer prispevek ne bi bil plačan v roku 6 mesecev in se dokaže, da bi bil od dolžnika izterjiv.

Iz števil, ki so objavljene v letnem poročilu, je razvidno, da pri nekaterih okrožnih uradih zelo malo izterjujejo, medtem ko so pri drugih zelo strogi. To nam potrjuje višina zaostankov, ki jih imajo posamezni okrožni uradi, kakor nam to kažejo naslednji primeri, ki nam kažejo razmerje med višino predpisanega bolniškega pri-

spevka in zaostankov na prispevkih ob koncu lanskega leta (v milijonih Din):

	predpis prispevkov	zaostanki	%
Beograd	41,3	39,5	95%
Skopje	9,7	6,7	69%
Dubrovnik	8,5	5,9	68%
Niš	9,6	5,8	60%
Split	8,4	4,2	50%
Sarajevo	12,2	5,6	46%
Ostjek	8,4	6,6	36%
Novi Sad	10,9	3,6	33%
Ljubljana	38,5	12,4	32%
Zagreb	35,7	10,1	28%

Dočim znašajo pri redno poslujočih okrožnih uradih bolniški zaostanki le okrog 30% predpisanega prispevka, je pri nekaterih okrožnih uradih ta zaostanek v primeri s predpisom neprimerno večji. Pri beograjskem okrožnem uradu znašajo zaostanki nič manj nego 39 in pol milijona Din, to je 95% enoletnega predpisa prispevkov (ta visok odstotek je le deloma posledica zaostanka državnih ustanov). Pa tudi pri okrožnih uradih v Skoplju, Dubrovniku, Nišu, Splitu in Sarajevu znašajo zaostanki preko 50%. Tako visoki zaostanki nikakor niso neizogibni, kar nam priča primer drugih okrožnih uradov, ki v redu poslujejo. Zlasti nekateri manjši okrožni uradi imajo relativno zelo malo zaostankov, ki se gibljejo na primer pri okrožnem uradu v Karlovcu in Subotici na višini okrog 30%, pri okrožnem uradu na Sušaku na višini okrog 20%, pri privatno društvenih blagajnah pa so še manjši. Tako znašajo pri bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani le 18% in pri zagrebškem Merkurju le 11%.

Slabo izterjevanje pa ima tudi za posledico ogromne odpise. Ti odpisi so samo pri bolniških prispevkih znašali v zadnjih treh letih v Beogradu 7,2 milijona Din, to je 18% enoletnega predpisa. V Skoplju so znašali odpisi v zadnjih treh letih 1,97 milijona Din, to je 20% enoletnega prispevka, dočim so znašali odpisi v Ljubljani v zadnjih treh letih le 0,91 milijona Din, to je komaj 2,4% enoletnega prispevka, in v Zagrebu samo 0,41 milijona Din, to je komaj 1,2 enoletnega prispevka.

Stanje Narodne banke

Poslednji izkaz Narodne banke od 22. julija zaznamuje malenkostno povečanje podlage za 1,4 na 1536,7 milijona Din. Devizne rezerve v podlagi, ki so v drugi četrtini julija padle na 2,6 milijona Din, so se zopet dvignile na 5,5 milijona Din, zlate rezerve pa so se zmanjšale za 1,5 na 1531,0 milijona Din. Nadalje pa naraščajo devize izven podlage (odkupljene marke, lire, drahne, ki so se v poslednjem tednu povečale za 13,6 na 444,3 milijona Din (lani 202,8)).

Menična posojila so narasla za 3, na 1349,2 milijona Din, lombardna pa so ostala na nespremenjeni višini 252,2 milijona Din. Zaloga kovanega denarja in niklu in srebra se je povečala za 3,2 na 425,4 milijona Din, tako da je sedaj v obkolu za 775 milijonov Din kovanih notcev (lani za 806, predl. za 997).

Oblok bankovcev se je v tretji četrtini julija zmanjšal za 1,3 na 4778,8 milijona Din in je bil pri tem za 364 milijonov večji nego lani in za 694 milijonov večji nego pred dvema letoma. Otvorenost na pokaz pa so narasle za 40,1 na 1698,8 milijona Din (lani 1324,7), in sicer zaradi povečanja dobroimetja državne blagajne za 17,4 na 38,3 milijona Din, širovnih računov za 10,0 na 793,5 milijona Din in raznih računov za 12,6 na 872,0 milijona Din.

Kritje v zlatu in devizah je znašalo 22. julija 30,48% (prejšnji teden 50,64), v samem zlatu pa 29,23% (29,41).

Gospodarske vesti

Tečaj za rokodelske pomočnike. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani priredi v dnevi od 28. do 31. julija tečaj za rokodelske pomočnike, ki se namerava podvržiti strokovnemu izpitu. Predavanja se bodo vršila v pritlični dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, vsak dan od 18. do 20. ure. Predaval bo zborniški tajnik dr. Josip Pretnar o predmetih, ki pridejo v poštev za teoretični del mojstrskega izpita ter se zahtevajo splošno od vsakega kandidata brez ozira na stroko. Udeleženci naj se zglase v torek 28. t. m. ob pol 18. uri v predavalnici. Prispejajo naj s seboj zvezek in evinčnik, da si morejo delati znanjke. Tečaj je brezplačen.

Dejave. Direkcija drž. železnice v Subotici sprejema dne 29. t. m. ponudbe za dobavo železa in železne pločevine in do 30. t. m. za dobavo večje množine jesenovih delek. Gradbeni oddelek direktorije drž. žel. v Ljubljani sprejema do 31. t. m. ponudbe za dobavo raznega železa, zakovile, pocinkane in cinkove pločevine.

Borze

27. julija

Na ljubljanski borzi so uradni tečaj deviz ostali v glavnem nespremenjeni, le Newyork je nekoliko popustil. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šil-

Državlјanska vojna na Špansken

Zmaga skrajne reakcije bi pomenila nedvomno usoden udarec demokratični Evropi

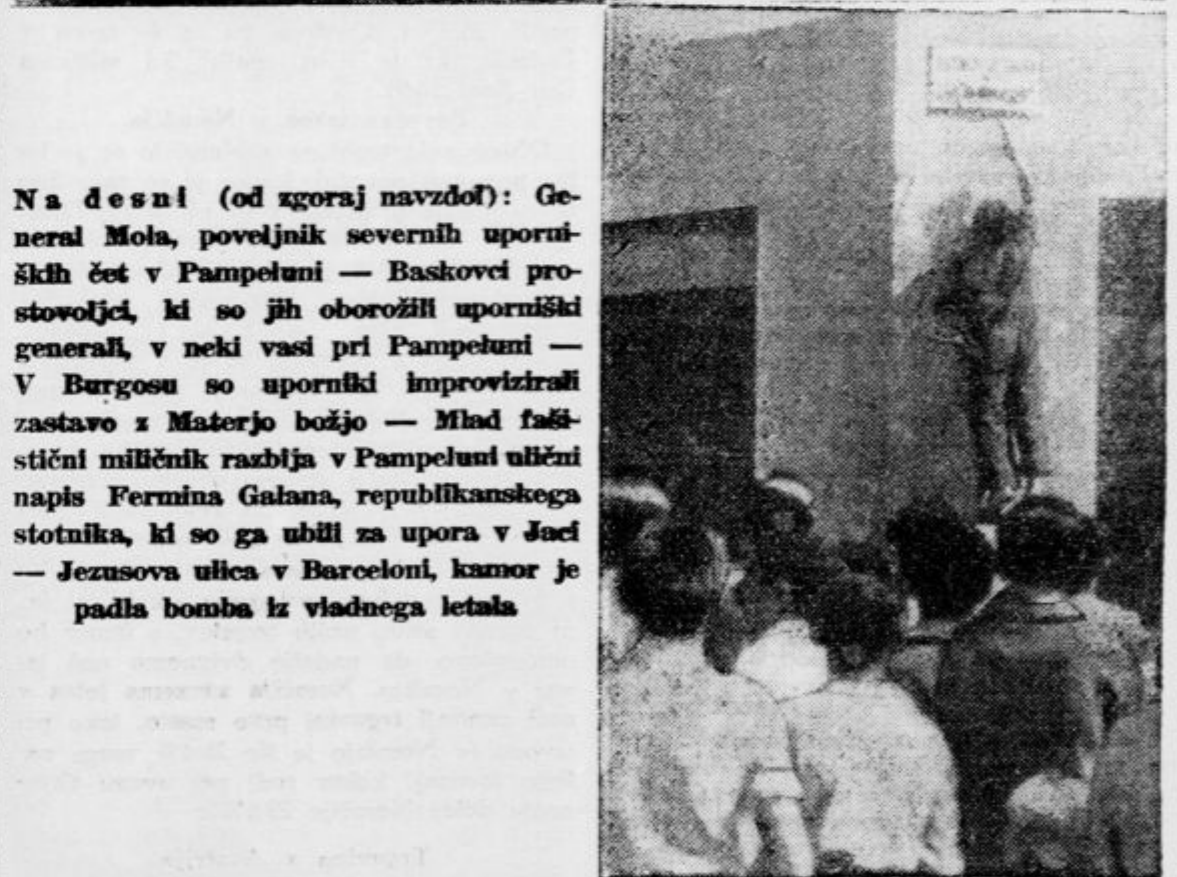
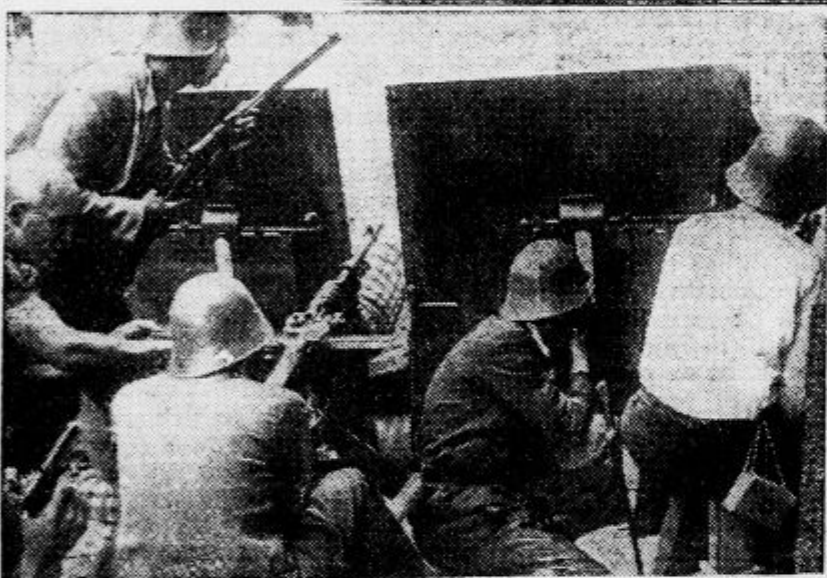
Po vesteh iz Pariza je upor na Španskem delo Italije in Nemčije, ki bi radi okrepili vsaka svojo diktaturo s pofašistenjem demokratičnih držav

Zadnja poročila iz Madrida zatrjujejo, da pripravljajo vladne čete konec uporniškega gibanja

Glej najnovejša poročila na prvi strani

Na levi od zgoraj navzdol (in od leve proti desni): Miličniki Ljudske fronte, ki jih je oborožila vlada, patrolirajo v avtobusu po barcelonskih ulicah — Člani delavske milice v Barceloni streljajo na upornike — Na katalonskem trgu v Barceloni sežigajo fašistične avtomobile — Civilna garda v Barceloni zasedla hotel, kjer so se zbrali uporniki — Razdejani avtomobili upornikov v Barceloni — Oboroženi delavci korakajo po barcelonskih ulicah

Na desni (od zgoraj navzdol): General Mola, poveljnik severnih uporniških čet v Pampeluni — Baskovski prostovoljci, ki so jih oborožili uporniški generali, v neki vasi pri Pampeluni — V Burgosu so uporniki improvizirali zastavo z Materjo božjo — Mlad fašistični miličnik razbija v Pampeluni ulični napis Fermina Galana, republikanskega stotnika, ki so ga ubili za upora v Jaci — Jezusova ulica v Barceloni, kamor je padla bomba iz vladnega letala

Kulturni pregled

„Los desastres de la guerra“

Španija, še pred desetletji najromantičnejša dežela, se zvija v krčih državljanske vojne. Iz mest, katerih imena so nam zvenela kakor pravljica, združena s prividom bajnih oranževih gajev, starodavnih mavrskih palač, s šumom po Puškinu opevanega Guadalquivra, iz mest stare slave in toreadorske divje romantike, prihajajo poročila o težkem bratovornem kljanju. V domovini najsmušenejših in hkrati najbolj vzvišenega idealista dona Quijota, za visokimi Pireneji, v katere se ne zaganjajo samo vetrovi afriških puščav, marveč segajo vse do njih tud prilivi afriške krvi v španske žile, vekoviti prilivi, ki so pod sorodnim podnebjem soustvarjali ognjeviti španski temperament, — v tej deželi ni bila revolucija ali vojna nikdar narodna parada. Vedno je šlo zares, nikdar niso štedili s človeško krvjo.

Kakor je mehki slovanski značaj ruskega naroda spremenilo mešanje s skitskimi in pozneje s tatarskimi plemeni, je tudi špansko narodno dušo spreminjala in oblikovala v dolgih tisočletjih skrivnostna kemija ravnega mešanja: Iberi so se mešali z Baski, leti s Kelti; potlej so na jugu zavladali Kartagani, dokler si niso vročih pirenjskih tal osvojili Rimljani in ves narod romanizirali. Trajan, Hadrijan, Mark Aurelij Teodozij, in drugi so potekali iz te nove rase spojitve. Po zlomu rimskega imperija so se vgnezdili za Pireneji zapadni Goti: v času, ko so si naši davni predniki prosto volji vero in postave, je španska tla obvladal arabski narod. Cordoba, prelepa vizija srednjeveške Arabije, nam vstaja pred očmi. 3000 džamij kipi pod južno nebo; nova kultura, spojina romanstva in arabstva, poganja divno cvetje zlasti v arhitekturi in poeziji. In iz mnogih kriz, drobljenja in delnih osvoboditev pod vodstvom legendarnih tiranov, nastane naposled zedinjena španija s Filipom II. Kristof Kolumb, osvovitelj in kolonizacija južne Amerike, Cervantes, Calderon de la Barca, Ignacij de Loyola, Sveta inkvizicija... koliko velikih imen, koliko temnih protislovij, koliko grozot, pošastnih, nepreračunljivih kljanov španskega temperameta!

Dežela brez renesance, dežela težkega, pompoznega baroka. Tu se je do zadnjega časa ohranila, poleg fevdalnega gospodarstva srednjeveški način življenja in mišljenja. V vsakem mestu mnogo cerkva, povsod samostani, in v vsakem koraku v črne obleke zavite postave, asketski, mrki obrazi. Toda od tod so tudi vojaška disciplina in čudoviti realizem je zvitost, eksaltirana, erotična topla pobožnost svete Terzije, večni problem donkihotskega zanesanja, neodoljiva strast dona Juana, strogi kodeks viteške časti, velika umetnost Velasqueza, Murilla in Goye, romantika bkoborbe, neprekosljiva pobožnost in večni fantovski poboji, vroča ljubezen Carmen, procesije in paganski plesi na prostem s katanjetami in noži. Koliko kontrastov, kakšna temna skrivnost: španija!

In nje pokrajina, kakor jo poznamo iz Cervantesa ali iz Goyevih slik, iz pesniških opisov Azirona in melanholičnih španskih esejev Mauricia Barresa: Poleg divnih vrtov rumene pustinje, kjer se daljni milij na veter zares dozeva kakor velikani, ki se bliža s svojo vojsko; poleg stare Alhambre hišice najsiromašnejšega tipa, ciganski brogi; lepe, a nerodovite pokrajine in nad vsem južno nebo s solncem, ki je poleti neizprosno pekoče. Z ene strani sinje daljave Mediterana, z druge Atlantski ocean, z juga Afrika: Kdo naj se po vsem vpoštevajuju prirodnih in zgodovinskih življenj čudi, da se je tu razvil narod, ki pozna samo skrajnosti in ki ume gorčo vero združevati s kruto krvočelnostjo.

Na koga izmed velikanov tiste španije, ki se v teh dneh krči pod težo nakopičenih protislovij in ki se s takim neizprosnim fanatizmom bori za svoj jutranji socialni obraz, naj mislimo, če ne na velikega grafičnega pesnika vojne in revolucije, avtorja »Los desastres de la guerra«, Franciscu Joséja de Goya y Lucientes, ki se je pred 190. leti rodil blizu Zaragoze. Njegov znameniti ciklus »Vojna pustošenja«, obsegajoč prvotno 85 mostro izdelanih listov, je eno najslavnejših umetnostnih pričevanj o grozotah vojne in revolucije, kar jih pozna kultura na zgodovini.

Zapiski

Operne predstave v Rogaški Slatini. Iz Rogaške Slatine nam sporočajo, da imajo v načrtu dve operni uprizoritvi, in sicer v soboto 1. avgusta »Traviato«, v nedeljo 2. avgusta pa »Madame Butterfly«. Omenjeni dve predstavi sta bili uprizorjeni v Ljubljani z najmočnejšim uspehom, posebn odkar so bile glavne vloge zasedene po gospej Gjungenčevi in gg. Gostiču, Janku in gospej Kogejevi. V tej zasedbi bodo tudi predstave v Rogaški Slatini. Sodelovala bosta zbor in orkester ljubljanske opere pod umetniškim vodstvom opernega kapelnika Antona Neffata. Ravnateljstvo zdravilišča, ki je v zvezi z zdraviliščem v Dobrni že lansko sezono uvedlo stalne simfonične koncerte, je tudi za uprizoritev oper dalo vso potrebno inicijativo. V ta nameri so preuredili veliko dvorano Tonkina, pripravili orkestrski prostor in oder. Tako je postala Rogaška Slatina v letni sezoni drugo središče glasbenega življenja v Sloveniji.

Josef Vlah - Vrutický. Dubrovnik je nedavno proslavil desetletnico dubrovniškega delovanja dirigenta tamošnje Filharmonije Josefa Vlah - Vrutického. Ta dubrovniški glasbenik je po rodu Čeh, učenec praške mojstrske šole in plodovit skladatelj, ki ima za seboj že precejšnje število orkestralnih in solističnih skladb, komično opero »Kozloviški župan« i. t. d. J. Vlah - Vrutický je tudi izdal dve knjigi, obe, v češčini: spis »Filozofije umetnosti (Filozofija umetnosti)«, ki kaže njegov široki razgled po umetnosti vseh vrst in obenem izraža njegovo pojmovanje umetnostne tvorbe in njene smisla, dalje pesniško zbirko »A jablo ne kvede«. S svojim glasbenim delovanjem, ki obsega organizatorično kakor tudi čisto umetniško stran, je Josefa Vlah - Vrutického pridobil neopornih zaslug za povzdigo glasbenega življenja v prelepem starem Dubrovniku. Delovanje J. Vlah - Vrutického med Jugoslavo je v skladu častno tradicijo, ki jo imajo pri nas češki glasbeniki in češka glasba.

O novi Nemčiji je izšla pri Flammarionu v Parizu knjiga »L'Allemagne nouvelle«. Njen pisec je Henri Lichtenberger. Kritika vidi v tem episu eno najboljših knjig o hitlerjevski Nemčiji. Francoski avtor priznava, da je nemški cenzurizem sila, ki jo mora dočeti — nečest upeštevati vasa Evropa in da je Hitler postal vtelesen domovine, vidni bog, ki ga

Ta grafični ciklus je nastal po letu 1808., ko se je pričel neizmerno krvavi, šest let trajajoči odpor španskega naroda zoper vsiljeno mu Napoleonovo gospodarstvo. Čeprav ni Goye nič motilo, da ne bi bil dvorni slikar bonapartskega vladarja, kakor je prejel službi težke rumenjak na dvoru Karla IV., je vendar ob grozotah teh dogodkov burno doživljal veličastno Kalvarijo španskega naroda, neizmerno bolesto dramo zmage in poraza, bedo ponižane narodni časti. Toda Goyevi listi grodo daleč preko okvira španskih občutij; »oni so nenavadno močni protest zoper vojne grozote, v njih je razgalil človeško bestijo, ki jo je vojna spustila v zavetje in ki vleče s seboj pošast trpljenja, bede in pogina. Njegove risbe so krlik španije polne mržnje do sovražnika, ki je brutalno prodir v Goyevo domovino, obenem pa krlik človeka in krlik kristjana, ki prestrašeno kriči nad grmadno soljudi: Ali smo se zato rodili?« (VI. Kybal.)

Zares petresljiv človeški dokument, Dvainsedestletni slikar krene iz Madrida v svojo domovino proti daljni Zaragozi. To, kar vidi takrat že oglušeli aragonski umetnik na svoji poti, ga napolnjuje z grozo in mu navdihne dolgo vrsto kruto realističnih motivov. V dobrem pol letu je vojna uničila Zaragozo, s katero so ga vezali toliki spomini, 54.000 ljudi je v dveh mesecih izgubilo življenje. Vse prebivalstvo, vstevše ženske, je vrtalo zoper tujega osvovjvalca. Ko so pred vrati Zaragoze pobili sovražniki vse moštvo obrambne baterije, je stopilo k topu mlado dekle in stoječ na grmadi mrličev jzstrelilo težko kroglo v vrsto naskakujočih sovražnikov — motiv, ki ga je Goya prikazal na sedmem listu. V divjem mežu se zvijajo telesa boračih se, ranjenih, umirajočih in mrtvih; vse je en sam val strastnega sovraštva. Tako pripoveduje na nekem drugem listu. Koliko vešal je vpodobil, koliko trpel v raznih položajih in stanju, koliko prizorov ropa, počestnega kljanja, brutalnega nasilja nad dekleti vpricho umirajočih svojev, koliko odsevoj požara ob grozi uničevanja! Vsi številni motivi, v katerih je umetnik zgostil neizmerno strahu, trpljenja in človeške bestialnosti, so tako pretresljivi, da ne obtožujejo samo sovražnika, marveč mečejo tudi na španskega človeka motno senco divje in krvočelne človeške nature. »Murio la verdate, umrla je resnica, kliče z enega teh obtožujočih listov. Gorje si ga človeku, kadar se zaplete v mrežo zločinov krivice, nasilja in laži!... Gorje mu, ko izgubi z vajei samega sebe in pusti pristo po lastni bestiji! Goyev realizem je povsod stiliziran, vsak list ima silni pečat njegove osebnosti, njegovega sodoživljanja vojnih in revolucijskih grozot, odsevoj njegove politične in etične izpovedi. Na nekaterih listih prehaja v mogočne alegorije, n. pr. tam, kjer fantastična pošast — vojna — požira s široko odprtmi žrelom cele kopice človeških trupel.

Ali je kje rešitev iz španskega pekla, spominjajočega na srednjeveške vizije Dantejevega »Inferna?« Na enem izmed listov Goyevega velikega cikla vidimo mlado, krasno dekle poleg starega moža, ki je ves divji in neizmerno grd v svoji zanamarnosti. Globoko vpogujen pod težo vojnih grozot stoji ta podivjani bojevnik pred lepotic s cveticami in laseh in gleda njeno belo roko, ki jo izteza proti nebu. Glej, po lahkih oblakih se je razlil jutranji svet, oznanjenje novega časa, ki prinaša človeštvu mir in zadovoljstvo. Pod to alegorijo je Goya napisal pomembne besede: »Esto es lo verdate!« To je resnica.

Goya je preživel dobo napoleonskih vojn, doživel je padec in smrt slavnega Korzikanca; umrl je leta 1828. Njegov ciklus »Los desastres de la guerra« je izdal šele leta 1863. španska akademija. Z njim se je mogo utrdila slava tega španskega mojstra, ki mogočno zaključuje baročno dobo španskega slikarstva.

Njegovi vojni motivi so v teh dneh zopet oživi, čeprav v drugi podobi in v težkih krčih državljanske vojne. In če mislimo na podobo vojne in revolucije, se moramo vedno spomniti Goye in dveh slovanskih mojstrov: zgodaj umrlega Poljaka Arthurja Grottgerja (cikla »Polonia« in »Vojna«) in Rusa Vereščagina: dveh, ki sta takisto izrazila grozo razdelitve.

časti 99 odstotkov vseh 67 milijonov Nemcev. Za sosedo in ostalo Evropo je problem nove Nemčije trojen: Prvič fizičen problem t. j. problem dejanske moči, ki jo predstavlja Berlin in ki je ne morejo izpremeniti ne inteligence, ne pogum in ne nobena diplomatska igra. Drugič ideološki problem: Nemčija zoper Rusijo, korporativizem zoper socializem, nemški idealizem zoper sovjetski

materializem, arjanizem proti židovskemu vplivu. In tretjič: čista germanska kultura zoper francoski univerzalizem, ki še ni podelal zadnje besede, priznavanje količine zoper priznavanje kakovosti, volja do moči zoper skrb za popolnost. To so problemi, ki jih je sprožila nova Nemčija in ki se tičejo vse Evrope, ne samo najbolj prizadetih držav, kakor sta Francija in Rusija.

Sport

Lahkoatletsko prvenstvo v Mariboru

Tretji dan lahkoatletskega tekmovanja za prvenstvo Maribora se je 26. t. m. končalo in so bili doseženi naslednji rezultati:

Tek 100 m z zaprekami: 1. Monderer (Rapid) 20, 2. Velkavrh (Z) 21,8, 3. Musnik (R) 21,9. Izven konkurence je tekel Hudmayr (GAK) 18,9.

Tek 200 m: 1. Mühleisen (Rapid) 24,1, 2. Stropnik (Z) 24,2, 3. Venuti (Z) 24,3.

Tek 1500 m: 1. Gervovšek (Maraton) 43,43, 2. Strucelj (Maraton) 43,61, 3. Podpečan (Zeleznikar) 44,1.

Tek 10.000 m: 1. Kangler (Z) 35,49, 2. Podpečan (Z), 3. Uršič (Maraton).

Stafeta 4x100 m: 1. Rapid 47,3. Zeleznikar in Maraton sta izgubila palico.

Met diska: 1. Pubarič (Z) 34,95, 2. Hlade (Z) 33,59, 3. Smerdelj (Maraton) 32,73.

Met kopja: 1. Rusjan (Z) 40,97, 2. Vitez (Z) 40,01, 3. Hlade (Z) 39,56.

Skok v daljavo: 1. Černeck (Z) 6,14, 2. Smerdelj (Maraton) 6,14, 3. Obersnel (Maribor) 6,08.

Skok ob palici: 1. Radič (Rapid) 2,90, 2. Vitez (Z) 2,90, 3. Smerdelj (Maraton) 2,90.

Teniški turnir v Rogaški Slatini

ISSK Maribor je v nedeljo priredil v Rogaški Slatini ob priliki Aninega slavlja tradicionalni teniški turnir, katerega so se udeležili igralci iz Maribora, Ljubljane, Celja, Zagreba in Beograda. Turnir se je vršil v treh disciplinah, in sicer gospodje posamezno, gospodje v dvojce ter dame posamezno. Radi dobre organizacije se je prireditve zaključila v enem dnevu, le finale v konkurenci gospodje v dvojce so bo vršilo v Mariboru. Rezultati v posameznih disciplinah so bili:

Gospodje posamezno: Prvo mesto v tej konkurenci, ki je bila precej ostra, si je priboril talentirani Albanež (ISSK Maribor), ki je v finalu premagal Pažurja iz Celja s 6 : 3, 6 : 2. Na tretjem mestu sta se plasirala Škapin in Korenčan (oba ISSK Maribor), in sicer je Škapin izločil Sirokega (Beograd) s 6 : 1, 6 : 1. Korenčan pa je premagal Pažurja star. s 5 : 7, 6 : 4. Albanež je premagal Škapina s 6 : 2, 6 : 2. Pažur jun. pa je premagal Korenčana s 9 : 7, 6 : 4.

Prvo mesto v konkurenci dame posamezno si je tudi letos priborila odlična članica ISSK Maribora ga. Voglarjeva, ki je v finalu premagala go. Boričevo s 6 : 4, 6 : 0, ki je zasedla drugo mesto. Na tretje mesto se je plasirala ga. Podvinec iz Zagreba, ki je bila poražena od go. Boričeve s 1 : 6, 6 : 3, 2 : 6. Skupno z go. Podvinec se je plasirala na tretje mesto tudi gđ. Sepčeva (ISSK Maribor), ki se je v polfinalu srečala z go. Voglarjevo ter bila premagana s 6 : 2, 6 : 3.

V konkurenci gospodje v dvojce so dominirali juniorji ISSK Maribora. V finale sta se plasirala para Albanež - Škapin in Dernovšek - Korenčan, ki se bosta borila za prvo mesto te dni v Mariboru. V polfinalu je par Albanež - Škapin premagal par Božič - Pažur I. s 3 : 6, 6 : 3, 6 : 4. dočim sta Dernovšek in Korenčan izločila par Mikulec - Klein (Zagreb) s 6 : 4, 6 : 3.

Po končanem tekmovanju se je vršila razdelitev nagrad in so zmagovalci prejeli lepe častna darila.

Službene objave LNP

(28. seja u. o. dne 23. julija 1936)

Na podlagi §§ 82, 83 in 86 kaz. prav. JNS se ugotovi prijavi II. podpredsednika LNP Kralja v zadevi prestopka Riharja Ivana, Slovan, na tekmi Slovan—Mars 10. maja t. l., s tem da se razveljavi sklep k. o. z dne 23. junija t. l. Zadeva s vrne k. o. v ponovno postopek z opozorilom, da je bil imenovan igralec v času inkriminiranega prestopka zaveden v CK JNS-a, zaradi česar spada pod določbe kaz. prav. JNS-a. V zvezi s tem se Rihar Ivan, Slovan, suspendira po § 67, III. kaz. prav.

Ugotovi se soglasno, da se ima vsak postopek v zadevah, ki spadajo v kompetenco pravil in pravilnikov JNS, izvesti le po predpisih teh pravil in pravilnikov. Vsako kršitev po podsavez kaznoval z najstrožjimi sankcijami.

Na prihodnjo sejo u. o. se povabijo: reditelji na tekmi Slovan—Mars 10. maja t. l., in sicer Slovanovi Črček, Smole, Makovec, Maršovi Legiša, Tomšič, Koman ter stranska sodnika Makovec in Pavlica.

JNS sporoka z okrožnico 1359 z dne 21. julija t. l., da je minister za telesno vzgojo naroda sklical za 25. julij t. l. v Beograd konferenco za stopnikov JNS podsavezov in osmih klubov. Na to konferenco se ne pošlje poseben delegat LNP, ker LNP nima za to potrebnih sredstev. Naprosi se član u. o. JNS, ki se mu pošlje pooblastilo, Klemenčič, da zastopa LNP na konferenci, ali pa da zato naprosi majorja Vizjaka, člana u. o. JNS.

SK Ljubljana apelira na vse ljubljansko športno občinstvo, starejšinstvo, podporno, kakor tudi aktivno članstvo, da se polnoštevilno udeleži informativnega sestanka danes 28. t. m. ob 20. v kletni dvorani hotela Miklič. Kdor je zainteresiran na razvoju ljubljanskega vrhunškega nogometa, je vabljen, da z nasvetom ali kakorkoli pomaga, da se Ljubljani omogoči uspešen poseg v razvoj jugoslovenskega nogometnega sporta.

SK Reka. V sredo ob 19.30 v klubski garderobi izredna seja upravnega odbora. Odborniki brez izjeme vsi! Zelo važno! Istočasno sestanek vseh igralcev (tudi juniorjev) za vse obvezno!

Naši boksarji ne pojejo na olimpijado. Jugoslovanski olimpijski odbor je sklenil, da naši boksarji ne pojejo v Berlin, ker ni dovolj gnotnih sredstev, in ker so naši boksarji v zadnjem času v dokaj slabi formi.

Sokol

Poslovilni nastop obeh olimpijskih vrst

Ljubljana, 27. julija.

Naši olimpijski sokolski tekmovalni vrsti prirediti v soboto 1. avgusta na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju poslovilni telovadni nastop, da tudi širša javnost vidi, kako so se naši Sokoli pripravili za plemenito borbo na berlinski olimpiadi.

Obe vrsti, ki se že od 1. maja skupno urita v Ljubljani, sta prav dobro pripravljene in moremo z največjim zaupanjem gledati na uspehe. Vrsta članov, ki jo je uril br. dr. Murnik, ima v svoji sredi dva preizkušena sokolska borca br. Leona Stuklja in br. Tošo Primožiča, ki sta se na dosedanjih olimpiadah in mednarodnih tekmah etjajno izkazala. V vrsti so nadalje bratje, ki obetajo najboljšo uspehe: Janez Pristov, Jože Vadnav, Boris Gregorka, Konrad Grilec, Miro Forte in Dimitrije Merzlikin. Naši borci bodo imeli v Berlinu težavno stališče in bodo morali napeti vse sile, da se bodo uvrstili v vrste zmagovalcev.

Prvič bodo stopile na mednarodna tla sestre tekmovalke in bo zato zanje precej huda preizkušnja. Kolikor pa jih poznamo, bodo tudi one prispevale uspehom našega sokolstva. Vse tekmovalke zanesljivo obvladajo obvezne vaje, sestavljene pa imajo tudi svoje poljubne vaje, ki bodo gotovo zbudile v mednarodnem telovadnem svetu pozornost in zanimanje. Zlasti bodo nekaj edinstvenega njihove proste vaje s srebrnimi palicami, ki jih je sestavil naš telovadni strokovnjak br. dr. Viktor Murnik. Kakor je l. 1928. v Amsterdamu zbudila »Jugoslovenska telovadna epopeja«, ki so jo izvajali naši tekmovalci, občudovanje, tako pričakujemo, da bodo tudi te vaje deležne zanimanja.

Da bo javnost videla izurjenost naših tekmovalnih vrst, bosta v soboto 1. avgusta nastopili obe vrsti z obveznimi in poljubnimi vajami na orodju in v prostih vajah. Telovadni nastop bo nudil prvovrsten užitek in smo zato prepričani, da bosta sokolsko članstvo in naša javnost napolnila leto telovadišče ljubljanskega Sokola in s tem najlepše pokazala svoje simpatije našim vrlim Sokolom in Sokolicam, ki se bodo borili v Berlinu za ugled naše domovine in sokolstva. K poslovilnem nastopu so iskreno vabljeni tudi predstavniki naših vojaških in civilnih oblastev in društev.

Razpis plavalnih tekem Sokolskega društva v Celju, ki bodo v nedeljo 9. avgusta ob 8. zjutraj v Rimskih toplicah. Tekmovanje obsega naslednje discipline: Člani 100 m prosto, 200 m prsno, 66,66 m hrbtno, članice: 66,66 m prosto, 66,66 m prsno, 33,33 m hrbtno. Moški naraščaj: 66,66 m prosto, 100 m prsno, 33,33 m hrbtno. Ženski naraščaj: 33,33 m prosto, 66,66 m prsno, 33,33 m hrbtno. Stafete: Člani: 33,33 x 66,66 x 100 x 33,33 m prosto. Članice: 33,33 x 33,33 x 33,33 m mešano. Moški naraščaj: 33,33 x 66,66 x 66,66 x 33,33 m prosto. Ženski naraščaj: 33,33 x 33,33 x 33,33 m mešano. Skoliki: Tekmuje se v enem obveznem in dveh poljubnih skokih: Člani: Obvezen skok s prigibo naprej na glavo z zaletom, deska 3 m. Članice: Obvezen skok naprej na

glavo z mesta, deska 3 m. Moški naraščaj: Obvezen skok naprej na glavo z zaletom, deska 3 m. Ženski naraščaj: Obvezen skok naprej na glavo z zaletom, deska 3 ali 1 m. Gornje discipline so sestavljene na podlagi razpisa za medžupne plavalne tekme, ki bodo 15. in 16. avgusta v Rogaški Slatini. Ker bo udeležba Sokolskega društva na medžupnih tekmah odvisna od doseženih rezultatov na društvenih tekmah, opozarjamo vse brate in sestre, da se dobro pripravijo, tako da bodo uspehi zadovoljivi in udeležba čim večja. Kdor želi tekmovati, naj se prijavi svojemu vadiatelju oz. vadiateljici! Načelstvo.

Sokol na Brezovici priredi v nedeljo 2. avgusta ob 15. javni telovadni nastop. Po nastopu prosta zabava s plesom na senčnatem vrtu br. Remškarja. Vabimo k čim večjemu obisku, posebno ker so zvezde od vseh strani zelo ugodne. Na svidenje!

Iz Ptuja

j — Na cesti pod voz, 53-letni posestnik Jakob Golob iz Dornave je vozil drva. Po neprevidnosti mu je spodrsnilo, da je padel pod voz in si zlomil obe nogi.

Radio

Sreda, 29. julija

Ljubljana 12: Pesni domskih kozakov na ploščah. — 12,45: Poročila, vreme. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13,15: Plošče po željah. — 14: Vreme, torza. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19,30: Nač, ura: Naša narodna posest pred svetovno vojno (g. Davorin Ravljen). — 19,50: Priprave za olimpiado pred 2500 leti (g. Viktor Pirnat). — 20,10: Na Šmarjetno goro! (prof. France Planina). — 20,30: Prenos simfonije, nega koncerta iz Dobrne (dirigent g. Josip Raha). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22,20: Fantje na vasi.

Beograd 17,20: Narodne melodije. — 18,10: Plošče. — 18,30: Čelo in klavir. — 19,50: Narodne pesmi. — 20,20: Plošče. — 20,30: Humor. — 21,30: Orkestralni koncert. — 22,20: Lahka godba. — Zagreb 20,15: Plošče. — 20,30: Prenos iz Ljubljane. — 22,45: Ples na muzika. — 23,05: Pevski koncert. — 23,30: »Karel Havlicek Borovke« (zvočne slike). — 23,45: Komorna glasba. — 23,55: Plesna muzika. — Varsava 20: Plošče. — 20,30: Mikrofon na potovanju. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 21,30: Godalni kvartet. — 23: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16,05: Ruska glasba na ploščah. — 17,15: Klavirski koncert. — 17,40: Arije in pesmi. — 19,30: Reportaža o prihodu olimpijskega ognja na Dunaj. — 21,30: Koncert na dveh klavirjih. — 21,40: Družina skladateljev Straussov. — 22,10: Nadaljevanje koncerta. — 23,25: Dunajski komorni orkester. — Nemčija 18: Lahka glasba na ploščah. — 20: Poročila. — 20,10: V okviru hamturskega kongresa: koncert vojaških godb in plesni večer. — 22,45: Lahka glasba. — 23,15: Olimpijska reportaža z Dunaja. — 24: Nočni koncert.

Točno plačaj »Jutru« naročnino Varuj svojem zavarovalnino

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nas tolažili ob izgubi naše dobre mame

MARIJE SLAPŠAK

najtoplejša zahvala.

Zahvaljujemo se za skrbno zdravljenje gg. dr. Mušiču, dr. Tavčarju, posebno pa g. primariju dr. Lavriču za njegovo veliko požrtvovalnost. Dalje se zahvaljujemo čast. sestram v Leoniču za pomoč.

Hvaležnost in zahvalo izrekamo častiti duhovščini za častno spremstvo, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem, ki so drago pokojnico spremlili na njegovi zadnji poti. — Naša ponovna prisrčna zahvala vsem.

BOSTANJ OB SAVI, dne 27. julija 1936.

ZALUJOČI OSTALI.

Javljamo pretužno vest, da je naš dolgoletni vestni sodrnik, gospod

Gustav Pitterle

disponent

danes po dolgi in mučni bolezni preminul.

Blagega pokojnika ohranimo v trajnem, častnem in hvaležnem spominu.

TRZIC, dne 27. julija 1936.

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič, ED. GLANZMANN & AND. GASSNER.

ZANE GREY:

BETTY ZANE

Zgodovinski roman iz ameriške revolucije

»Logan je prijatelj belega moža.« Celo na to sem mislil, da bi živel pri vas, če bi ne bilo groznega dejanja polkovnika Cresopa, ki je minulo pomlad hladnokrvno in brez vzroka pomoril vse Loganove sorodnike in ni prizanesel niti njegovim ženam in otrokom. Niti kaplja moje krvi se več ne pretaka po žilah živega bitja. In tako me je poklicalo maščevanje. Iskal sem ga; pobil sem jih mnogo; čezmerno sem se maščeval. Zaradi svoje dežele se hočem veseliti žarkov miru. Ali ne vdaajte se misli, da je moja radost — radost boječih. Logan ni nikoli poznal strahu; nobeni nevarnosti ne bi obrnil hrta, da si reši življenje. Kdo bi pa žaloval za Loganom? Nihče.

Mnogo let je divjala vojna med Indijanci in pionirji. Nasledniki so čedalje globlje prodirali v divjino. Indijanci, ki so odkrivali skušali rešiti samo svojo obdelano zemljo in živino, so se zdaj borili zato, da bi se maščevali. In tako ni šlo drugače, kakor da je častihlepi pionir, ki je prišel v obmejno pokrajino, vsak dan tvegal življenje; tako je bilo neogibno, da je izza slehernega drevesa prežala nevarnost svinčenke ali tomahoka; to je bilo vzrok, da so živele ženske in otroci v večnem strahu pred strašnim sovražnikom.

Nepričakovano se priplaziti sovražniku za hrbet in ga pobiti v temi, je bilo indijanski način vojevanja in se Indijanci nikakor ni zdelo nečestito ali strahopetno. Učili so ga, kako naj se po kačje skriva v visoki travi, strelja iz zaklona, potuhnjeno ubira pot po gostih lesovih in napada bledokožca iz zasede. Vse ostudne grozovitosti, kakor na primer navada, mučiti bele ujetnike in jih sežigati ob kolu, so bile pred vojno, ki so jo začeli belci proti Indijancem, popolnoma neznane.

Razmeroma malo je znanega o resničnem značaju Indijancev v tistih dneh. Sedanjiki sedimo pri toplem ognju, se pomenkujemo o Indijancih in hvallimo Boga, da so dnevi strašnega rdečkožca minuli; z nobeno mislijo se ne spominimo prevar in izdajstev, ki so jih zakrivali belci. A mnogo pametnih belcev, ki so poznali Indijancevo pravo življenje, preden so ga pionirji razdražili in pognali v obup, zatrjuje, da se mu je zgodila okrutna krivica. Mnogi belci tistih dni so indijansko življenje toliko ljubili, da so zapustili naselbine in živeli pri Indijancih. Boone, ki je poznal indijansko naravo, pravi, da sta Indijanceva poštenost in preprostost znameniti. Kenton pripoveduje, da bi bil med Indijanci srečen. Polkovnik Zane je imel med Indijanci mnogo prijateljev. Izak Zane, ki je prebil večino življenja pri Vaidetoch, izjavlja, da so ameriškega rdečkožca hudo po krivem naslikali kot krvoločnega divjaka in klavno, nevedno, tatinsko bitje, ki ni zmožno nikakršne čednosti. On pravi, da se mora zdeti svobodno, slikovito življenje Indijancev vsakemu belemu človeku zapeljivo; da je njegov mik čudovit; in da so bili Indijanci pred vojno z belci proti svojim

ujetnikom zelo prijazni in so jih samo skušali vzgojiti za Indijance.

Ako smemo verjeti, kar pripovedujejo ti možje — in prav za prav ni videti, zakaj jim ne bi verjeli — je bil Indijanec zelo različen od slike, ki se je ohranila do naših dni. Po njihovem pričevanju je težko dvomiti o tem, da je živel Indijanec nekdanje čase plemenito in neoporečno življenje; da je bil preprost, pošten in hraber; da je znal dosti bolje od večine belcev varovati čast in spoštovati obljubo. Pomislite na lepe zgodbe in legende, ki so jih zapustili ti molčeči ljudje; ljudje, ki so bili tako rekoč del svojih gozdov; ljudje, ki je bila njih godba zdihovanje vetra, šelestenje listja, žuborenje potoka; ljudje, ki sta bili njih preprosti radosti lov na jelena in lesket temnih dekliskih oči.

Če hočemo najti najvišji tip ameriškega Indijanca, se moramo vrniti v tiste čase, ko ga zemlje lačni pionir še ni bil pognal na zahod in mu rum francoskih kupčevalcev še ni bil zelo dostojanstva.

Francoski so si lastili vso deželo, ki jo je namakal Mississippi s svojimi pritoki. Francoski Kanadijec je bil nemiren, nestalen pustolovec, in njegov pravi poklic je bila trgovina s kožami. Ta kupčija s kožami je rodila čudno vrsto ljudi — gozdovnike so jih imenovali — ki je njih delavnost obstajala v tem, da so v kanju veslali po rekah in jezerih ter zamenjajali cenen rum za dragocene kožuh Indijancev. Tem možem so Indijanci zahodne Amerike dolžniki za svoje ponizanje. Gozdovniki ali »Courseurs-des-bois« so okužili Indijance in se z njimi vred pogrezili v barbarstvo.

Redki potniki, ki so tiste čase prihajali v ta

ozemlja, so bili mnogokrat presenečeni, ko so srečevali v vrgamih može, ki so se izdajali za sinove Francije, a so bili izgubili vsakršno podobnost z belci. Živeli so v šotorih s svojimi indijanskimi skvojami in polegali po odejah, med tem ko so jim skvoje kuhale divjačina in opravljale vse delo. Nisli so dolge lase in v njih peresa; obraze so si ostudno slikali z okrom in cinobrom.

Takšni so bili malopridni kupci in pustolovci, ki so med letoma 1748. in 1783. vdrlji v indijanska lovišča ter jeli iztikati po divjini, obiskovati najbolj oddaljene rodove in jim prodajati ogabni rum za redke kožuh. Leta 1784. so francoske oblasti izprevideli, da ti potepuhi pridijo Indijance, in so jih pozvale, naj zapuste deželo. Ko to sredstvo ni zaleгло, so polovili vse, ki so jih mogli dobiti, in jih izgnali v Kanado. Toda prepozno; nesreča se je bila zgodila; ubogi nevedni divjak je bil okusil strašno »ognjeno vodo«, in njegov pogin je bil neogiben.

Čudno je bilo, da skoraj noben Indijanec, ki je bil le enkrat okusil močno alkoholno pijačo, ni mogel več krotiti poželenja po njej. Kadar je prišel kupec v kako indijansko vas, so vojščaki kupili sodec ruma, nato so se pa posvetovali, kdo se sme napiti in kdo mora ostati trezen. Nekaj treznih Indijancev je moralo biti v taboru, drugače bi bili pijani vojščaki drug drugega pobili. Skrbno so poskrili vse orožje. Ko so Indijanci pospravili prvi sodec ruma, so kupili drugega, in tako dalje, dokler jim ni zmanjkalo bobrovih kož. Tedaj se je kupec odpravil dalje. Kadar so se Indijanci zdramili iz pijanosti, so bili največkrat zelo potrti, zakaj vselej se je izkazalo, da je bilo nekaj njihovih tovarišev ranjenih, nekaj pohabljenih in pogosto tudi nekaj ubitih.

Radijska patrulja — Roman v slikah.

40.

Copyright »Pantheon« & »Jutro«.

Ozvald ni mogel držati jezika med pripovedovanjem Sama o poteku borbe v hotelski veži. Pri tem pa jo je grdo skupil. Poveljnik stražnice se je naposled pomiril in prijateljsko čestital Samu.

Dočim je sedel Ozvald za jeklenimi rešetkami policijskega zapora v Brigatovnu, je izginila za Ambrožem vsaka sled, kakor da bi se bil vdrl v zemljo.

»Halo, halo! Čujte, Alice! Vojvodov brzojav je bil grdo izdajstvo. Hotel se je naju otesti, sam pa izginiti. Ozvalda so zaprli. Poiskal bom vojvodo in obračunal z njim.«

»Kaj praviš? To vendar ni mogoče! Naj ga vzame vrag!«

Ambrož je odšel na avtomobilsko cesto in ustavil prvi avtomobil, ki je pripeljal mimo.

»Oprostite, dragi prijatelj. Potrebujem vaš voz in vas prosim, da mi ga blagovolite odstopiti.«

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ori, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisli in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znank! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite Din 3.— v znakah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana šte. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoč se malih oglasov, je naslavljalati na: Oglasni oddelk »Jutra«, Ljubljana.

Služba dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerko mlajšo moč, dobro ondulerko, isčem za takoj. Salon Knez, Maribor, Sodna ul. šte. 9. 17161-1

Brivskega

pomočnika sprejme 1. VIII. Stane Vogel, Sp. Koseč 6, D. M. v Polju. 17180-1

Polir

zmožen organizator dobi mesto. Ponudbe na ogl. Jutra pod »Polir«. 17185-1

Gradbeni tehniki

bresposelni javite se neandromu pisarno ali osebno zaradi prošni službenih mest. Udeleženi diplomiranih tehnikov, skrbijo Ljubljana, Tavkarjeva ul. 6. 17187-1

G. Th. Rotman:

Miha Klapouh

in njegovi prijatelji

96

»In jaz?« je žalostno rekel slikar. »Kako naj se preživim brez teh treh?« »Ni se ne bojte«, mu je odvrnil gospod H. »berton, zakaj tako je bilo raziskovalno ime, tudi vas vzamem s seboj. Vesel bom, da bom imel pomočnika!« Lahko si mislite kako srečen je bil slikar! Še mesec dni so se našli prijatelji preživljali z akrobatskimi umetnostmi, potlej so se pa vkrcali z gospodom Habertonom na prekomorski parnik.

Trgovskega

pomočnika železniške stroke, vojašne prostega, ki je verizan tudi v prodaji koles in poljedelskih strojev, sprejem. Nastop 15. avgusta. Ponudbe pod »Sprejem prodajalec« na ogl. odd. Jutra. 17181-1

Službe išče

Veska beseda 50 par; larek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din.

Brivski pomočnik

mlajši, išče mesta proti majhni plači. — Vešč je v moškem poslu. Ponudbe na Kolarjevi pri Jakopiču, Zagreb, Preradovičeva 17. 17187-2

Šofer

star 35 let, s 15-letno prakso, išče službo. Najrajši k tovrstnemu ali avtomobilnemu podjetju. Nastop po dogovoru. Cenj. ponudbe pod »Zanesljivi šofer« na ogl. odd. Jutra. 17184-2

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zastopnike

proti fiksumu in proviziji, sprejme zavarovalnica. Zastopnik se v to stroko zoprelo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zavarovalnica«. 17183-5

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hladilna omara

in omara iz trdega lesa na prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17187-6

2 lepi postelji

2 spodnji žimniti, nočno omario, pr. am. po zoprelo. niki cenj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17180-6

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa

kromirana in ponikljana — najboljši nemški fabrikat po najnižji cenji. dobiš samo v NOVI TRGOVINI na Tyrševi 36. 17161-11

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Parno lokomobilo

25-30 KS, s predkurilno napravo, rabljeno, dobro ohranjeno, kupim proti 20 tovinj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Parni«. 17183-29

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Javorjeve sveže

hlode od 40 cm naprej, lebele ter orbove in bukove bloke od 51 cm naprej dobe, kupujem stalno po dnevni cenji. Ponudbe na 14. Zakonik, parna taga Ljubljana, Kobariška 45. 17183-15

INERIRAJ

V »JUTRU«

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bančno kom. zavod

Maribor: Aleksandrova 30 izvršuje najboljše na kup in prodajo ERANILIN KNJIZIK vseh denarnih zavodov. Za odzovor Din 3 znamj. 191-1

Hranilne vloge

vseh tudi podzloških denarnih zavodov vnovčuje po najvišji cenji: takoj v gotovini tudi vrednostne papirje. Vojno škodo

Al. Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ul. 14/1. Telefon 35-10 16244-10

Dragocenosti

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsakovrstno zlato

opuje po najvišji cenji. CERNE - juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 17183-1

Lokalni

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hotel

v kopeliščnem mestu na gorjem Jadranu dobro urejen, zgrajen pred 9 leti, prodaj iz družinskih razlogov. Kupec se lahko vseli takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hotel«. 16827-19

Krojaško delavnico

dobro uredeno, takoj prodaj zaradi bolezni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17150-19

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Novozgrajeno hišo

v Ljubljani okoli centra, kupimo. Plačamo od 500.000 do 700.000 Din v gotovini, brez posredovalca. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za gotovino 500.000«. 16782-20

4 stavbišča

zelo ugodno napredaj. Studenci pri Mariboru, Obrežna ulica 79. 17180-30

Sanopied "potenje nog" ne zahteva temveč le omaj popolnoma na odstraniti slab dihi na potu

Rentabilno hišo

s 3000 kv. m zemljišča in gospodarskim poslojem, — zelo ugodno prodam zaradi solitve. Jurčkova pot 35. 16808-30

Stanovanje

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sianovanje

sobe in kuhinje, centum, hladilne, dam brezplačno boljši družini za dobro »rano ene osebe. Ponudbe pod »Sianovanje« na ogl. odd. Jutra. 17184-31

Preselite

izvršuje z odprtimi in zaprtimi vozovi SLOVENIA TRANSPORT Ljubljana. Telefon 27-18. 16329-21

Enosob. stanovanje

oddam takoj. Vodovodna 31. 77. 17194-31

Dvosob. stanovanje

s kabineto, komfortno, oddam avgusta ali septembra. Strelška ulica 20. 17182-31

Dvosob. stanovanje

lepo, brez kuhinje, 1. nad., v centru, takoj oddam. — Gorčar Sv. Petra cesta. 17180-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

oddam gospodu v centru mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17186-33

Zračno sobo

lepo, oddam solidnemu gospodu v bližini Zvezde. 17182-33

Sobo s hrano

oddam gospodini tik opere. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17184-33

Prazno sobo

veliko, zračno v centru mesta, s posebnim vzhodom, oddam avgusta gospodini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17180-33

Razno

Lahka LETNA

OBLAČILA

buret, kaša

lister i. t. d.

v odlični izdelavi

si nabavite najceneje pri

PRESKERJU,

SV. PETRA C. 14.

Sobno

opremljeno, s posebnim vzhodom, oddam boljšemu gospodu v novi hiši. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17180-33

Sobo

lepo, solčno, s posebnim vzhodom, oddam na Taboru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17186-33

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo

ali prazno, s strogo separiranim vzhodom, išče za takoj stalna državna uradnika. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna najemnice«. 16882-33a

Strogo separirano

opremljeno, isčem za 1. september. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sraga in mir«. 16885-33a

Opremljeno sobo

z vso opremo pri prijateljski gospodini, išče stalen goz. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalnost«. 17185-33a

Prehrana

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dobro domačo

hrano za 8 Din dnevno, nudim tik opere. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17185-34

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mikarno

sem preselila na Sv. Petra cesto 36 v Rohrmannovo hišo nasproti hotela »Rakana«. Za obilen obisk se priporoča Osteršek Marija. 17180-31

Dopisi

Veska beseda 2 Din; larek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 30 Din.

17130

Ne zameri. Povrnen se. — Odpotovanja bom v soboto. L. 17182-34

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Damsko jopico

sem našel pri Nebočinki. Dobi se jo pri Kačič, gostilna, Tyrševa. 17181-38

Dražbe

Razglas

V zapuščeno umrle Delorme Berte spadajočo pohištvo šivalni stroj, obleka in perilo, fot. aparat itd. se bode prodalo na javni dražbi dne 20. VII. 1936. ob 8. uri v Celju, Cesta na Grad št. 22 (pri »Skalni kleti«). 15640-32

Narodna tiskarna

LJUBLJANA

KNAPIJEVA

5

IZVRŠUJE VSA

TISKARSKA

DELA

TER SE

PRIPOROČA

ZA CENI NAROČNI

Ploščice za štedilnike

in za oblogo sten v kuhinjah, kopalnicah, lokalih

prodaja in polaga najceneje

„MATERIAL“

LJUBLJANA,

Tyrševa 36, tel.